

Frágreiðing
frá
Bygnaðarnevndini

sambært avtalu millum
Føroya Landsstýri
og
Stjórn Danmarkar
frá 1. februar 1993

Tórshavn 1. juli 1993

Indholdsfortegnelse.

Forord	2
1. Strukturudvalget. Medlemmer og kommissorium	3
2. Sammenfatning	4
3. Baggrund og udvikling	6
4. Fremskrivning af fangster	21
5. Alternative muligheder	26
6. Langtidssituationen	32
7. Tidsperioden 1994-1998	41
8. Begrundet anbefaling fra Strukturudvalget	43
9. Bemærkninger	45

Forord.

Hermed afleverer strukturudvalget, der blev nedsat af Landsstyret den 26. februar, sin redegørelse.

Landsstyret modtog den 19. maj en midtvejsrapport fra udvalget, indeholdende vurderinger over ressourcegrundlaget for de næste 5 år og for langtidsbalancen, når bestandene er genopbygget. På samme tidspunkt behandlede det rådgivende udvalg, ACFM i det Internationale Havundersøgelsesråd, ICES, den nyeste bestandsvurdering for det færøske område. ACFM's resultat afviger ikke fra det, strukturudvalget benyttede i midtvejsrapporten, men efterkalkulationer har dog medført mindre ændringer, især mht. langtidsbalancen. Udvalget har ikke modtaget kommentar vedrørende midtvejsrapporten.

Af udvalgets kommissorium fremgår, at udvalget forventes at komme med anbefalinger, der sikrer, at bestandene udnyttes optimalt med fiskerflåden i økonomisk balance. Dette kunne eksempelvis gøres ved fremskrivning af beregninger for forskellige flådesammensætninger, for derved at give et indtryk af de drifts- og samfundsøkonomiske konsekvenser.

Udvalget er nået til den konklusion, at der ikke er grund til at anbefale en reduktion af flåden pr. 1. juli 1993.

Istedet for at anbefale en bestemt flådesammensætning, mener udvalget, at den nuværende flåde kan bevares i langtidssituationen, og som tilpasning til den økonomiske situation, anbefaler udvalget, at gældene fiskerireguleringer suppleres med en ordning med individuelle, omsættelige kvoter. Derfor har udvalget ikke lagt så stor vægt på konsekvensberegninger for forskellige flådesammensætninger.

1. Strukturudvalget. Medlemmer og kommissorium.

Landsstyret valgte 26. februar 1993 sine medlemmer til strukturudvalget, som det blev aftalt med Den danske Regering i tillægsaftalen af 1. februar 1993.

Udvalgets arbejdsopgave blev formuleret således:

"Med henblik på at udnytte naturressourcerne optimalt og bæredygtigt under markedsøkonomiske forhold skal udvalget beregne - for flere sammensætninger af fiskeriflåden, der opfylder disse betingelser - konsekvenserne for:

1. Nationalproduktet
2. Aktivitet og arbejde på havet og i land
3. Muligheder for aktivitet i hele landet
4. Fiskernes indtægter
5. Indtægterne hos arbejdere i fiskeindustrien
6. Afkastet af investeringer i fiskefabrikker
7. Afkastet af investeringer i fiskeskibe
8. Konsekvenserne for penge og finansieringsinstitutter

Udvalget skal beregne konsekvenserne på kort og langt sigt.

Udvalget skal endvidere tage de tekniske reguleringer af fiskeriet i betragtning, som allerede er gældende (lukkede områder, liggedage, maskevidder o.s.v.)"

Landsstyret udpegede følgende medlemmer i udvalget:

Fiskeridirektør Kjartan Hoydal, formand
Foreningssekretær Arne Poulsen
Fiskeskipper Dánjal Jakobsen
Fiskeskipper Birgir Simonsen
Økonom Mortan A. Carlsen
Direktør Hjalti í Jákupsstovu

Financieringsfonden af 1992 udpegede følgende medlem til udvalget: Fiskeriøkonom Peder Andersen, konstitueret sekretariatschef i Det økonomiske Råd, København.

Udvalget besluttede senere at indgå aftale med Faroe Fish Consult v/Karin Toftegaard om at være sekretær for udvalget.

2. Sammenfatning.

I udvalgets kommissorium understreges, at det færøske fiskeri skal udnytte naturressourcerne optimalt og bæredygtigt under markedsøkonomiske forhold.

Udvalgets behandling er inddelt i to sektioner:

1. Situationen 1994-1998.
2. Situationen i langtidsbalancen, når bestandene er genopbygget.

For 5 års perioden påpeger udvalget nødvendigheden af, at genopbygge torske- og kullerbestanden.

Dette opnås ved en lav fiskeriindsats i disse 5 år. For sej fastsættes fangstmængderne omtrent til gennemsnitsfangsterne for de sidste 10 år. For andre fiskearter regnes med middelfangstmængden 1988-1992.

I langtidsbalancen beregnes fangstudbyttet for torsk, kuller og sej, forudsat en hensigtsmæssig bestandsudnyttelse og gennemsnitlig rekruttering. For øvrige fiskearter benyttes gennemsnitsfangsterne.

Ud over bestandene i det færøske område medregnes kvoter i henhold til fiskeriaftaler med andre lande. Dertil er der regnet med et supplement af alternative fiskearter eller fiskefelter.

Udvalget anbefaler ikke en nedskæring af flådestørrelsen pr. 1. juli 1993. Beregninger for langtidssituationen viser, at det, med antallet af fiskerilicenser pr. 1. juli 1993, under givne forudsætninger, vil være økonomisk forsvarligt uden ydelse af offentlig støtte. Disse forudsætninger vedrører verdensmarkedspriserne og en forbedring både ved, at filetfabrikkerne bliver mere rationelle og specialiserede og ved et højere kvalitetsniveau og bedre planlægning i fangstleddet, og til sidst ved en gældssanering af flåden.

Samme forudsætninger er lagt til grund for beregninger for perioden 1994-1998, dertil forudsættes ydelse af investeringsstøtte i henhold til lagtingslov om støtte til ferskfiskflåden og støtte til fartøjer under 20 brt. En del af flåden kan ikke klare sine økonomiske forpligtelser i ovennævnte tidsperiode.

Udvalget har derfor ikke fremsat forslag om reduktion af fiskerflåden pr. 1. juli 1993 i henhold til fiskerilicensordningen.

For at forhindre nedfiskning af bestandene og for at sikre, at ressourcerne udnyttes mest hensigtsmæssigt, foreslår udvalget en ordning med individuelt, omsættelige kvoter som supplement til gældene tekniske reguleringer (regler for beskyttelse af ungfisk, lukkede områder og maskestørrelser). Dette indebærer, at hver fiskerilicens tildeles kvoter, udtrykt ved en procentdel af den højst tilladte, totale fangstmængde for hver fiskeart. Kvotetildelingen baseres hovedsageligt på historiske fangsttal for hver

fiskerilicens inden for hver fartøjsgruppe. Kvoterne kan derefter sælges for en afgrænset tidsperiode eller permanent.

Udvalget har sammenholdt denne ordning med gældene reguleringsformer og andre alternativer, og konkluderer, at denne ordning er den bedst egnede til at opfylde betingelsen om optimal og bæredygtig udnyttelse af ressourcerne. Udvalget mener, at det er muligt at etablere de nødvendige kontrolforanstaltninger og at administrationen bliver rimelig enkel, eftersom myndighederne ikke konkret skal tage stilling til flådestrukturen. Udvalget har også vurderet andre konsekvenser af ordningen, men understreger dog, at såfremt der fastsættes regler for fordeling mellem fartøjsgrupper, må disse ikke være i strid med målsætningen om optimal udnyttelse af ressourcerne under markedsøkonomiske vilkår.

Udvalget har ikke udformet forslag til de love og bekendtgørelser, der er nødvendige for at gennemføre forslaget. Istedet foreslås, at udvalget får anledning til at evaluere det endelige regelsæt i forhold til målsætningen.

En foreløbig version af redegørelsen blev forelagt medlemmerne i Fiskerirådet den 28. juni, og medlemmerne blev opfordret til skriftligt at kommentere hovedindholdet i rapporten. Disse kommentarer er vedlagt. Ydermere anbefaler udvalget, at der afholdes en konference i august 1993, hvor organisationerne indenfor fiskerierhvervet får anledning til at komme med kommentarer, som optakt til den politiske behandling.

Udvalget har behandlet et omfattende statistisk materiale vedrørende fiskerisektoren og konkluderet ud fra dette. Dette materiale offentliggøres senere i år i en separat udgave. Indholdet er i store træk historisk materiale over fangster og bestandsvurderinger for hovedarterne i det færøske område fra 1961 til nu. Ligeledes er der driftstal for fiskerierhvervet og detaljerede fremskrivninger af fangster og driftsresultater for 1994-1998 og langtidsbalancen.

Tórshavn 1. juli 1993

Kjartan Hoydal, formand

Peder Andersen

Mortan A. Carlsen

Dánjal Jakobsen

Hjalti í Jákupsstovu

Arne Poulsen

Birgir Simonsen

/Karin Toftegaard, sekretær

3. Baggrund og udvikling.

Indledningsvis kan nævnes nogle betydningsfulde år i nyere færøsk fiskerihistorie. I 1880 begyndte de første britiske damplineskibe fiskeri ved Færøerne, og i 1898 kom de første britiske trawlere.

I 1901 traktatfæstede Den danske Regering britiske trawleres ret til at fiske ind til 3 sømil fra land. Med dette blev grundlaget lagt for det udenlandske trawlfiskeri, som blev det væsentligste fiskeri i udnyttelsen af færøske bundfiskebestande fra århundredeskiftet frem til 1978. De to verdenskrige var de eneste afbrydelser i trawlfiskeriet, der især var rettet mod torsk og kuller. I 50 og 60'erne begyndte en proces, hvorved fiskerigrænserne blev flyttet ud, men ikke førend i 1978 aftog det udenlandske trawlfiskeri, og færinger fik selv mulighed for at tilrettelægge fiskeriet.

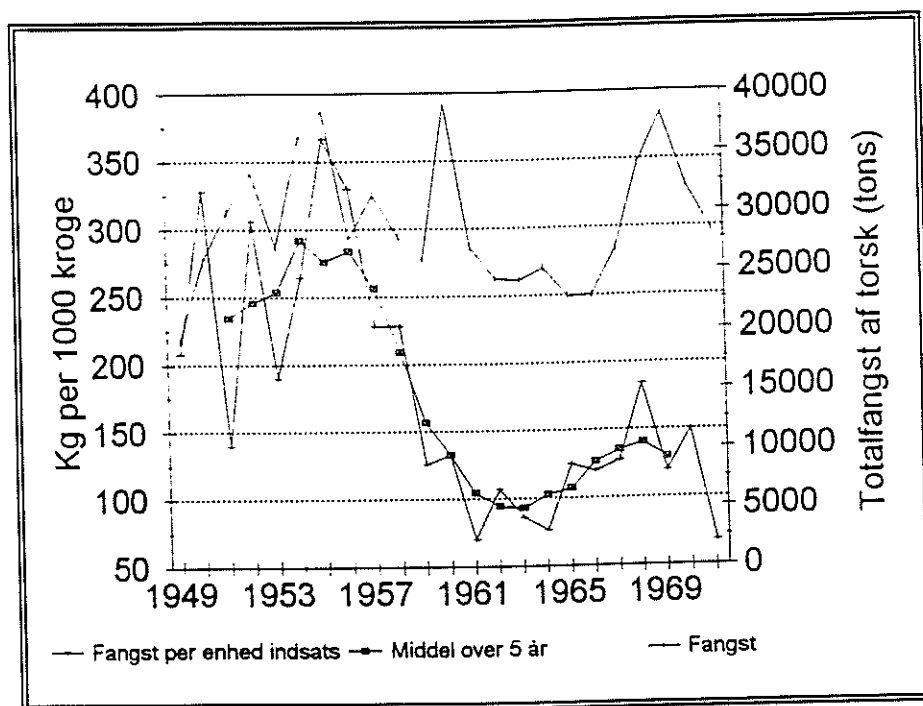
Fra 1903 findes der årlige fangsttal for fiskeriet ved Færøerne. Disse fangsttal giver et langvarigt historisk grundlag for vurdering af de færøske fiskebestandes udvikling og fiskeriets påvirkning. Samtidig har de fiskeriundersøgelser, der løbende er foretaget ved Færøerne i dette århundrede, givet viden om fiskebestandenes biologi, særlige livscyklus og forbindelse med naboområderne.

Under de to verdenskrige blev fangsttrykket betydeligt reduceret, og følgevirkningerne af dette er en af de bedste kilder, vi har til at påvise, hvordan fangsttrykket påvirker fiskebestande og fangstudbytte.

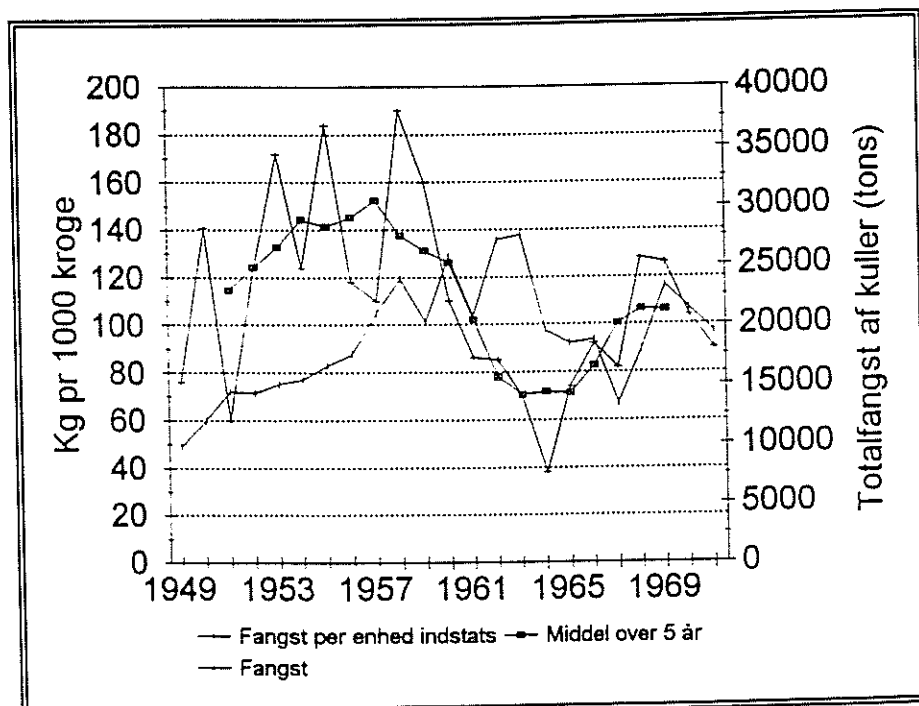
Selv om der ikke findes nøjagtige registreringer fra den første verdenskrig, ved vi, at det færøske bådfiskeri voksede hurtigt og blev fordoblet fra 1915 til 1918, for siden at blive halveret, da den britiske trawlerflåde efter krigen igen for alvor forøgede fiskeriindsatsen ved Færøerne.

Efter anden verdenskrig har vi bedre tal. Disse viser effekten af den lave fiskeriindsats under krigen, og den deraf følgende voksende fiskebestand. Dette fremgår af figur 3.1 og 3.2, der viser fangsten med langline pr. 1000 kroge ved Nordhavsfiskeriet i gydeperioden (februar -april) for motorbåde fra Klaksvig fra 1949 til 1971. Det fremgår, at på trods af store variationer år for år, er fangsten pr. krog blevet mindsket efterhånden som fangstindsatsen blev forøget. I 50'erne frem til 1958, da det britiske trawlfiskeri igen var maksimalt, var gennemsnitsfangsten af torsk ca. 225 kg pr. 1000 kroge (ca. 135 pund pr. bakke). I starten af 60'erne var fangsten under 100 kg pr. 1000 kroge (60 pund pr. bakke). Efter at fiskerigrænserne i 1964 blev flyttet ud, og det britiske fiskeri derved formindskedes, skete der igen en lille forøgelse i fangstmængden pr. 1000 kroge.

Fangsten af kuller (fig. 3.2) var i 50'erne 110 kg pr. 1000 kroge (66 pund pr. bakke) med et fald i starten af 60'erne til 50 kg pr. 1000 kroge (30 pund pr. bakke).

Figur 3.1 Fangst af torsk med langline pr. 1000 kroge i forårsfiskeriet med motorbåde fra Klaksvig 1949-71 og totalfangsterne ved Færøerne for samme periode.

Figur 3.1 Fangst af kuller med langline pr. 1000 kroge i forårsfiskeriet med motorbåde fra Klaksvig 1949-71 og totalfangsterne ved Færøerne for samme periode.

I 1977 blev fiskerigrænsen flyttet ud til 200 sømil, og derved overtog Færøerne efterhånden hele bundfiskeriet ved Færøerne.

3.a. Fiskebestandene.

Bestandsanalyser, der bl.a. viser udviklingen i gydebestandene, findes fra 1961 til 1992 for torsk, kuller og sej. Gydebestanden er den del af bestanden, der er gydemoden, og denne giver rammerne for fangstudbytting. Stor gydebestand giver mulighed for godt fiskeri. Lav gydebestand medfører dårligere fiskeri, især om foråret og gennemsnitsstørrelsen i fangsterne bliver mindre.

Det, der opretholder fiskebestandene, er den jævne rekruttering af fisk, der hvert år gydes og derefter vokser, og efter nogle år bliver gydemoden. Af naturlige årsager er rekrutteringen varierende fra år til år. Lav gydebestand kan være tegn på enten dårlig rekruttering og/eller, at fangsttrykket er for stort. Dette medfører, at for stor en del af fiskene bliver fanget, inden de er vokset op til gydebestanden.

I figur 3.3 vises rekrutteringen i de 3 vigtigste bestande, beregnet ud fra bestandsanalyserne fra 1961-90. Siden 1983 har alle årgange af torsk været under middel. For kullerbestanden har kun 2 årgange været over middel. For sej er situationen anderledes. I 80'erne har 7 årgange været over middel.

For alle 3 bestande er gennemsnitsvægten pr. aldersklasse faldet betydeligt siden begyndelsen af 80'erne. Dette kunne tyde på, at de naturgivne betingelser har været dårligere i 80'erne end i årene forinden.

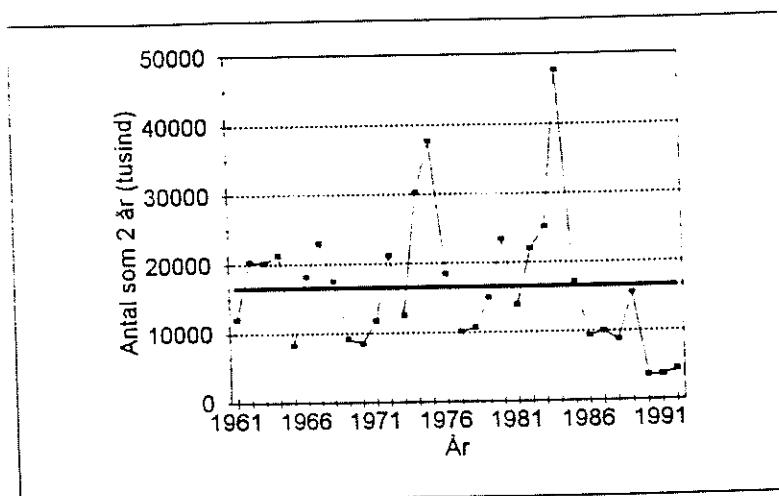
Bestandsanalyserne viser størrelsen af den modne del af bestanden, dvs. gydebestanden for hvert år. Dertil rekrutteres nye årgange. Ændringer i rekrutteringen kan medføre store variationer i fiskeriet.

Sej er som 5 årig tilstrækkelig stor til, at den fuldt ud fiskes med alle redskabstyper; en del bliver dog allerede fisket som 3-4 årig, især fra juni og hen mod vinteren. Kommer der en god årgang af sej, kan fangsten af 3-4 årig sej og efterfølgende år af 4-5 årig sej, pludselig forøge totalfangsten.

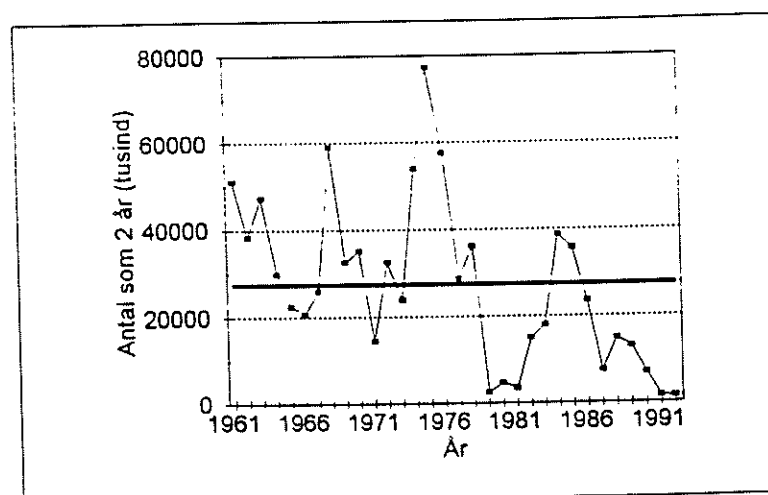
Dette er hovedårsagen til, at der nogle år er fisket over 60.000 tons, mens der f.eks. i 1992 blev fisket knapt 37.000 tons. En anden årsag er, at skibene, afhængigt af fangst og priser, kan lægge om til fiskeri efter andre fiskearter, f.eks. kan trawlerne lægge om til fiskeri efter torsk på lavere vand eller efter rød fisk på dybere vand.

En oversigt over de nyeste bestandsvurderinger for torsk, kuller og sej, er vist i figur 3.4.

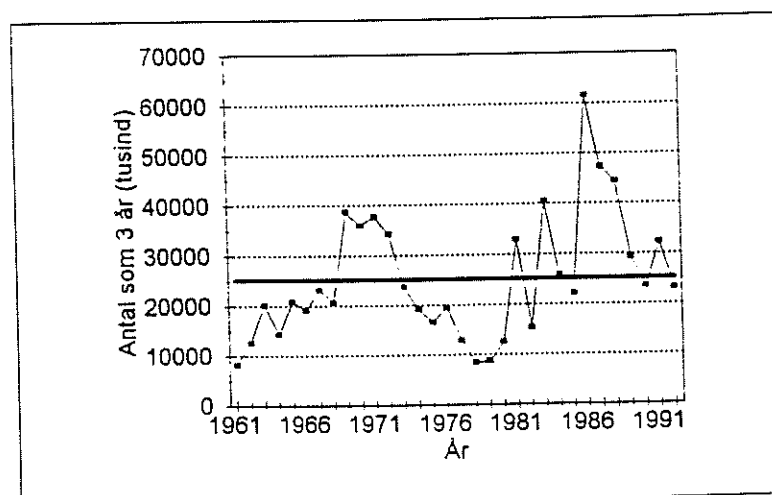
Torsk

Kuller

Sej

Figur 3.3 Rekruttering til torsk-, kuller og sejbestanden siden 1961 (antal i mill.).

år	Fangst		Gydebestand		Fisket af best. *	
	tons	index	tons	index	%fisket	index
TORSK						
1983	38.133	156	97.633	168	51	128
1984	36.979	151	114.772	198	41	103
1985	39.484	161	83.775	144	52	130
1986	34.595	141	73.099	126	50	125
1987	21.391	87	60.757	105	37	93
1988	23.182	95	51.089	88	46	115
1989	22.068	90	37.427	65	56	140
1990	13.487	55	27.947	48	51	128
1991	8.655	35	19.767	34	43	108
1992	6.735	28	17.007	29	39	98
Gns. 1961-92	24.471	100	58.000	100	40	100
KULLER						
1983	12.894	76	57.598	96	24	79
1984	12.378	73	58.255	97	23	74
1985	15.143	89	63.294	105	27	86
1986	14.477	85	54.671	91	23	74
1987	14.882	88	57.382	96	27	89
1988	12.178	72	53.688	89	21	69
1989	14.325	84	41.415	69	30	98
1990	12.448	73	31.433	52	33	107
1991	8.719	51	25.751	43	36	115
1992	6.005	35	16.692	28	35	113
Gns. 1973-92	17.000	100	60.000	100	31	100
SEJ						
1983	39.176	115	77.404	81	32	123
1984	54.665	161	112.150	118	39	150
1985	44.605	131	92.559	97	33	127
1986	41.716	123	111.293	117	40	154
1987	40.020	118	96.311	101	33	127
1988	45.285	133	99.838	105	36	138
1989	44.477	131	103.925	109	30	115
1990	61.561	181	90.288	95	43	165
1991	54.845	161	74.965	79	50	192
1992	36.878	108	55.097	58	39	150
Gns. 1961-92	34.000	100	95.000	100	26	100

* Af fiskbar biomasse.

Figur 3.4 Bestandsvurderinger for torsk, kuller og sej 1983-92 (tons rund vægt).

For torsk er både bestanden og fangsten faldet jævnt siden 1985. Fiskeriindsatsen var stigende frem til 1988, hvorefter den faldt. Bestanden er den laveste, der er set i bestandsanalyserne.

For kuller er bestanden og fangsten faldet siden 1987. Da var fangsten allerede betydeligt lavere end i 70'erne. Fangsttrykket har været stigende siden 1988. Bestanden er den laveste, vi har set i bestandsanalyserne.

For sej er der intet generelt fald i fangstmængde, snarere en stigning. Fangsten har været høj i 80'erne. Fiskeriindsatsen har været stigende frem til 1991, men faldt igen i 1992. Gydebestanden i 1992 er på et temmeligt lavt niveau.

Bestandsanalyserne bekræfter i stor udstrækning hovedindtrykket af udviklingen i fangstmængderne. Der findes undersøgelser, dog ikke af nyere dato, der belyser effekten af ud- eller indvandring af torsk, kuller og sej til området, men effekten antages at være af mindre betydning, især mht. torsk og kuller.

For andre bundfiskebestande har vi ikke udførlige bestandsanalyser. Undersøgelser viser dog, at brosme- og langefiskeriet pr. fangstindsats er faldet, og desuden, at fiskeriindsatsen efter blålang og rød fisk i 80'erne har været rigelig høj.

3.b. Fiskerflåden.

Efter indførelsen af den nye 200 sømil fiskerigrænse i 1977, voksede fiskeriet i det færøske område og den færøske fiskerflåde hurtigt. I fig. 3.5 er sammensætningen af den færøske ferskfiskflåde vist for årene 1980-93.

Antallet af trawlere er steget frem til 1989, samtidig med at gennemsnittetonnagen er vokset. Efter 1989 er antallet af de største og de mindre trawlere faldet, mens antallet af lineskibe har været nogenlunde konstant. Hjemmefiskerfartøjerne er blevet færre i antal, men indsatsen med fartøjer mindre en 20 tons er vokset kraftigt.

Ca. to trediedele af trawlerne og lineskibene har sammenfaldende ejerkreds med filetfabrikkerne, mens kystbådene hovedsageligt ejes af fiskerne selv.

Fiskerflåden har, på trods af, at der er ydet forskellige former for tilskud, haft meget store underskud i omtalte periode.

Det er derfor ikke noget nyt, at ferskfiskflåden har haft vanskeligt ved at klare sine forpligtelser. Det nye ved situationen er, at der er sket en meget kraftig nedgang i torsk og kullerfiskeriet samtidig med, at tilskuddene er blevet skåret kraftigt ned. Siden 1991 er der ydermere sket et voldsomt og generelt prisfald.

Med de nuværende fiskepriser, viser beregninger, at meget få skibe har et positivt resultat før renter (excl. subsidier).

	1980	1984	1989	1993
	Antal skibe	Antal skibe	Antal skibe	Antal skibe
Dybvandstrawlere	2	6	13	9
Trawlere o. 1000 HK, store	4	4	2	2
Trawlere o. 1000 HK	14	11	5	3
Trawlere o. 1000 HK, par		14	27	27
Trawlere 700-999 HK	9	6	3	
Trawlere 700-999 HK, par		7	10	6
Trawlere 400-699 HK	25	1		
Trawlere 400-699 HK, par		16	14	8
Trawlere ialt	54	65	74	55
Trawlere u. 400 HK	8	6	7	3
Hjemmefiskerf. u. 25 brt *	75	70	50	#50
Hjemmefiskerf. 25-40 brt.	24	25	20	17
Hjemmefiskerf. 40-60 brt.	30	30	25	30
Hjemmefiskerf. o. 60 brt.	21	14	10	12
Hjemmefiskerfartøjer ialt	150	139	105	#109
Lineskibe	19	18	22	19
Fartøjer ialt	221	228	208	#183

* Omregnet til helårsdrift. # skønnet tal.

Figur 3.5 Ferskfiskerflåden.

Et tilbagevendende emne i den fiskeripolitiske debat er, hvilket fangstredskab, der er mest hensigtsmæssigt, set fra flere aspekter.

Udvalget har set på følgende aspekter:

1. Bidødelighed.
2. Udbytte pr. rekrut.
3. Påvirkninger af fiskenes fysiske miljø.
4. Forsyningssikkerhed.

Ad 1.

Bidødelighed er den fiskeriafledte fiskedød, som ikke registreres i fangsten. Bidødelighed forekommer i større eller mindre grad i alle former for fiskeri. Ved trawlfangst kan mindre fisk påføres skade ved at undslippe gennem maskerne, og i fiskeri med krog (langline eller håndline/snelle) er der fisk, der mere eller mindre beskadiget river sig løs fra krogen. Undslipper fisken under indhaling af et hvilket som helst redskab, beskadiges svømmeblæren med større bidødelighed til følge. Tab af redskab er også en årsag til bidødelighed.

Det er vanskeligt at opstille beregninger over omfanget og betydningen af bidødelighed, og offentliggjorte tal desangående er som regel baseret på et skøn. Nyere undersøgelser har dog påvist, at den umiddelbare bidødelighed (op til 1-2 uger) for torsk og sej, forårsaget af, at fisken undslipper gennem trawlets masker, er mindre end 1-2% og for kuller 5-10%. Udvalget er ikke bekendt med nogen undersøgelse af bidødeligheden for torsk, kuller og sej i forbindelse med fiskeri med krog (lang- eller håndline/snelle). I fiskeri efter laks med langline regnes der med en

bidødelighed på 10%. I tillæg til ovennævnte årsager til bidødelighed, er der bidødelighed i forbindelse med, at undermåls fisk smides ud.

Ad 2. Udbyttet pr. rekrut afhænger af fiskens alder og størrelse, når den fanges. Ved Færøerne findes ung torsk og sej generelt på lavt vand tæt på land, medens større torsk og sej som regel findes på større dybder. En generel forflytning af fiskeriet efter disse arter ud på dybere vand, ville utvivlsomt forøge fangstudbyttet. Ung kuller findes både på lavt og dybt vand. Et højere fangstudbytte er derfor betinget af, at kravet om de relativt store maskevidder for trawlfangst fastholdes, og at bifangster af ung kuller i industrifiskeriet minimeres.

Ad 3. Påvirkninger af fiskens fysiske miljø, sker først og fremmest ved anvendelse af redskaber som bundtrawl og skrabere. Disse forhold er meget lidt undersøgt. Sådanne undersøgelser er meget ressource- og tidskrævende, da de skal gennemføres med og uden fiskeri. Generelt kan dog anføres:

Gentagen slæben hen over bunden med tunge redskaber vil sandsynligvis medføre, at antallet af bunddyrearter i området går ned. Produktion af bunddyr, der udgør fiskens fødegrundlag, bliver dog ikke nødvendigvis formindsket.

Organismer, der lever på bunden og til dels de, som graver sig ned i bunden, påføres skade, mens organismer, der lever svævende over bunden, kun i ringe udstrækning bliver påvirket. "Omvæltningen" bringer endvidere gravende bunddyr og organisk materiale op, hvorved dette bliver lettere tilgængeligt for fisk.

De fleste af de store fiskebestande som torsk, kuller, sej og andre torskefisk, gyder nede ved bunden, hvorefter æggene flyder i vandet. Æggene er således ikke afhængige af bundens beskaffenhed. Andre arter som f.eks. sild lægger æggene på bunden. Det er ikke kendt, i hvilket omfang trawling på et sådant gydefelt påvirker den senere årgangsstyrke. De mekaniske skader, som påføres æggene af redskaber, opvejes til dels af, at fisk (f.eks. kuller), som fouragerer på æggene, fiskes. Yngel, der er nede ved bunden, skjuler sig under stene, i vegetationen og mellem koraller. Sten flyttes kun i en vis udstrækning af de slæbende redskaber. Plantevæksten ved Færøerne forekommer mest på lavt vand, hvor trawling ikke er tilladt.

Ad 4. Forsyningssikkerhed, i betydningen regelmæssig råvareforsyning til filetfabrikkerne, fremhæves ofte som en fordel ved trawlfiskeri i modsætning til krogfiskeri, og da især krogfiskeri med mindre fartøjer. Hvis filetfabrikkerne er baseret på råvareforsyninger fra tilknyttede trawlere og lokale hjemmefiskerbåde, er påstanden delvis rigtig, da de større fartøjer ilandbringer de største mængder, mens fiskeri med mindre fartøjer er mere vejr- og strømafhængigt. De små både har især om vinteren korte fangstrejser, og er derfor i stor udstrækning afhængige af lokale vejrforhold.

En analyse af landinger for hver uge i 1990 og 1991 fordelt på fartøjsgrupper og fiskearter, giver ikke et entydigt indtryk af, at de større fartøjer, har mere regelmæssige landinger. De største udsving i landinger gennem året forekommer for fiskearter, hvor der er sæsonfiskeri. Fiskeri med snelle efter sej foregår dog mest i sommerperioden. De mest regelmæssige landinger af brosme og lange er fra de større lineskibe, og af rødfisk fra trawlere.

Konklusionen er, at fartøjstypen ikke er afgørende for forsyningssikkerheden for f.eks. torsk og kuller, hvis råvareforsyningen ikke kun baseres på lokale fiskere, men købes over auktion.

Ud fra ovenstående betragtninger finder udvalget ikke grund til at anbefale en generel ændring af nuværende flådesammensætning til fordel for trawl- eller krogfiskeri.

3.c. Fjernfiskeri.

Førstehåndsværdien af færøske fangster udenfor færøsk område (excl. Island), anslås i 1993 til 600-700 mill. kr.

Generelt bliver kvoterne fuldt udnyttet, undtagen sperling/tobis, blåhvilling og hestemakrel i norsk og EF farvand, samt rejer ved Svalbard.

Hvis en større andel af fjernfiskeflådens fangster blev landet på Færøerne, ville dette skabe flere arbejdspladser indenfor fiskeforarbejdningsindustrien. De mest nærliggende muligheder er makrel fra norsk og EF farvand, indfrossen torsk og kuller fra norsk og russisk farvand samt indfrossen rødfisk fra Irmingerhavet.

3.d. Filetfabrikkerne.

Ligesom for ferskfiskflåden, skete der en kraftig kapacitetsudvidelse på fiskefiletfabrikkerne efter 1978. I 1979 var der 15 filetfabrikker (som indhandlede mere end 1000 tons), mens antallet i 1989 var steget til 23. Dette tal er i 1993 faldet til ca. 14.

Filetfabrikkerne købte almindeligvis hele laster fisk, og i det store og hele blev alle fiskearterne forarbejdet. De senere år er der dog nogle af virksomhederne, som har specialiseret sig dels i særlige fiskearter, dels i særlige produkter.

I årene frem til 1990, blev råfiskeprisen fastsat af Råfiskefonden. I grundlaget for prisfastsættelsen indgik bl.a. regnskaberne for et mindre antal af de bedst drevne filetfabrikker, for at disse skulle kunne klare sine forpligtelser.

Filetfabrickernes økonomiske resultater har gennem årene udvist en stigende gældssætning, hvorfor der ikke er sket nogen konsolidering. Den

faldende tilgang af råfisk de senere år, har derfor resulteret i et kraftigt stigende antal konkurser.

3.e. Førstehåndssalg.

Det har været almindeligt, at fangsten blev landet og solgt til den lokale filetfabrik. Som tidligere omtalt, var der i mange tilfælde sammenfaldende ejerkreds mellem filetfabrikkerne og de store skibe. Dette medførte, at fisken blev landet og solgt til de pågældende filetfabrikker.

Hjemmefiskerne stod ofte i et afhængighedsforhold til filetfabrikken, idet filetfabrikken stillede faciliteter til rådighed til agning og fryselager til opbevaring af line.

I okt. 1990 blev den centrale prisfastsættelse afskaffet, og i begyndelsen af 1991 blev en offentlig telefonauktion oprettet.

I 1992 blev ydelse af pristilskud betinget af, at 30% af fangsten blev solgt over telefonauktion. I 1993 blev den første auktionshal åbnet og den lovpligtige andel, der skulle sælges over telefonauktionen eller auktionshallen, blev forhøjet til 33%.

Siden sidste halvdel af 60'erne er kun en ganske lille del af fangstmængderne landet i udlandet.

3.f. Offentlig støtte.

Siden 1975 har der været udbetalt stigende støtte til fiskerierhvervet. De største beløb er blevet udbetalt gennem Råfiskefonden som pristilskud. Desuden blev der ydet støtte i form af driftsstøtte, indtægtssikring, garantier, støttelån, særlån og ophugningsstøtte.

Pristilskud og indtægtssikring for årene 1978-92, fremgår af figur 3.6.

Pristilskuddet, der blev udbetalt gennem Råfiskefonden, var baseret på et prisudligningssystem, med fastsættelse af landingspriser for skibene og afregningspriser for filetfabrikkerne.

Landingsprisen blev fastsat for 4 måneder ad gangen, og var ikke direkte relateret til markedsprisen. Afregningsprisen blev fastsat hver 14. dag, og var relateret til markedspriser, produktmix og driftsomkostninger for udvalgte, veldrevne filetfabrikker. Forskellen mellem landingsprisen og afregningsprisen blev ind- eller udbetalt gennem Råfiskefonden.

År	Mio. kr.
1978	57
1979	67
1980	120
1981	127
1982	136
1983	232
1984	313
1985	252
1986	218
1987	188
1988	411
1989	501
1990	470
1991	378
1992	* 250
Ialt	3.720

* Foreløbigt tal.

Fig. 3.6. Pristilskud og indtægtssikring 1978-1992.

Denne ordning havde følgende konsekvenser for skibene:

- Positivt: - Fangsttrykket kunne flyttes fra en fiskeart, til en anden.
 - Priserne var nogenlunde konstante.
- Negativt: - I fangstleddet havde man ingen fornemmelse for markedssituationen.

Ordningen med prisfastsættelse overfor filetfabrikkerne havde bl.a. følgende konsekvenser:

- Positivt: - Rimelig råvaretilgang medførte teoretisk set et tilstrækkeligt højt dækningsbidrag.
- Negativt: - Producenterne mistede markedskontakten.

De negative følgevirkninger ville måske ikke have været så voldsomme, hvis salgsmønsteret var organiseret anderledes, f.eks. at hver virksomhed solgte egne produkter, eller at virksomhederne fik ekstra belønning for en særlig indsats eller specialisering.

Det, der kom til at ødelægge ordningen var, at der blev handlet som om der ikke var begrænsninger i ressourcegrundlaget med deraf følgende overinvesteringer i fartøjer og på land.

Resultatet af dette blev, at fiskeriet som helhed ikke opnåede et positivt afkast. Hvis man tager et enkelt år, som f.eks. 1990, så udgjorde den

offentlige støtte betydeligt mere end halvdelen af omsætningen (incl. tilskud) for ferskfiskflåden ved Færøerne jvf. fig. 3.7.

	Mio kr	Kr/kg
Afregningspris	367	3,43
Pristilskud m.m.	405	3,79
Indtægtssikring	50	0,47

Figur 3.7 Afregningspris og tilskud til ferskfiskflåden 1990.

3.g. Eksport og markedsforhold.

90-95% af den færøske eksport består af fisk og fiskeprodukter.

På trods af faldende råvaretilgang og dermed også eksportmængder, har eksportværdien for fiskeprodukter været stigende, jvf. figur 3.8.

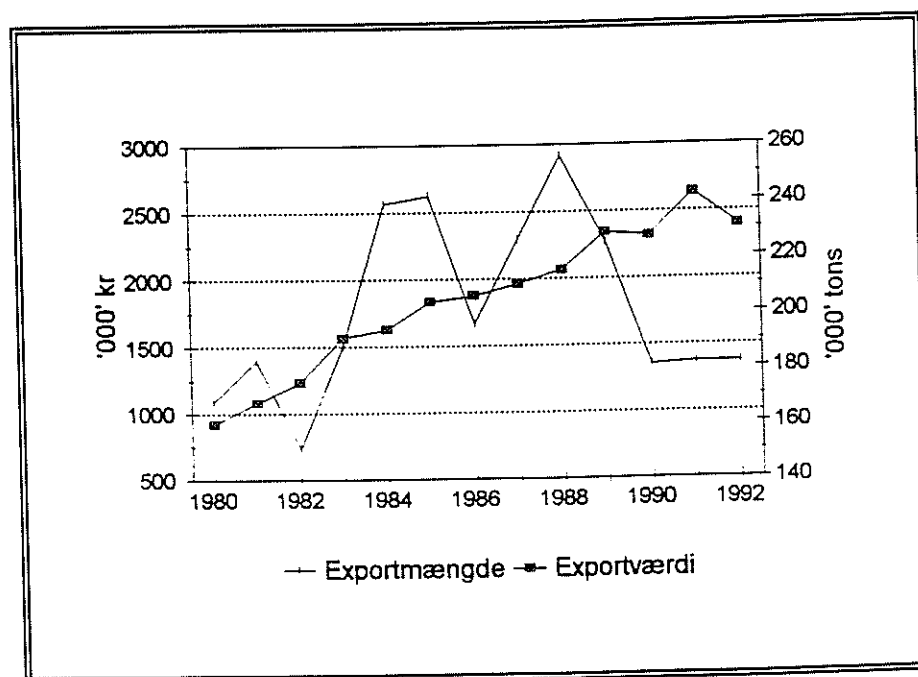

Fig. 3.8. Udviklingen i eksportmængder og -værdi.

Produktsammensætningen har traditionelt været frostne fileter og saltfisk, men i de senere år har der, ud over den stigende andel af laks fra opdrætsanlæggene, også været en stigende andel af færdigvarer og ferske fileter. Dette har også været strategien for Faroe Seafood, der står for omkring 70% af fiskeeksporten. Produktsammensætningen for varer solgt gennem Faroe Seafood i 1992 fremgår af figur 3.9.

Varegruppe	Værdi	Mængde
Frossen filet	33%	33%
Saltfisk	14%	9%
Færdigvarer	20%	11%
Fersk fisk	7%	5%
Laks og ørred	17%	8%
Rejer og skaldyr	8%	11%
Minkfoder	1%	23%

Figur 3.9 Faroe Seafood, Produktsammensætning 1992.

Ca. 80% af den færøske eksport af fiskeprodukter er til EF. Handelsaftalen med EF er derfor af stor betydning for det færøske erhvervsliv.

I 1974-91 var Færøernes handelsmæssige forhold med EF reguleret med en aftale, der i princippet gav Færøerne 80% toldreduktion for udvalgte varegrupper, mens toldfriheden overfor færøske produkter i Danmark og EFTA-toldfriheden mht. enkelte varegrupper i Storbritanien blev opretholdt.

1. januar 1993 trådte en ny handelsaftale mellem Færøerne og EF i kraft. Aftalen giver Færøerne toldfri adgang for alle produkter med færøsk oprindelse. Undtagelse fra denne regel er fiskeprodukter, som EF anser som sensitive f.eks. laks, ørred, rejer og forædlede fiskeprodukter, hvor der er fastsat en toldfri kvote.

Halvfabrikata, fremstillet af råvarer fra 3. lande, kan i visse tilfælde opnå en vis toldnedsættelse i henhold til GATT og autonome kvoter.

3.h. Regulering af fiskeriet.

Regulering af færøsk fiskeri med hjemmel i lagtingslov nr. 8 fra 1978, har hovedsageligt været i form af lukkede områder, regler for maskevidde og regler for beskyttelse af ungfisk.

Formålet med at lukke områder er, at beskytte ungfisken, undgå redskabskollision eller nedsætte fangsttrykket.

Beskyttelse af ungfisk er gennemført ved, at lukke for fiskeri i en uge ad gangen på større eller mindre områder, hvor forekomster af ungfisk i fangsterne har været stor.

En anden reguleringsform har været permanent at lukke for trawfangst på områder med stor koncentration af ungfisk af torsk og sej. Fiskeri med krogredskaber har dog været tilladt, hvorved ungfisken stadig fiskes i samme omfang.

I figur 3.10 illustreres ordningen med lukkede områder ved Færøerne.

mm og fra 1993 også 135 mm efter sej.

Siden 1987 har fiskeriet ved Færøerne været reguleret ved fiskerilicenser.

De sidste 2 år har man i et vist omfang haft fiskestop.

4. Fremskrivning af fangster.

4.a. Fiskebestandene.

De væsentligste elementer i ressourcegrundlaget for den færøske fersk-fiskflåde er:

1. Bundfisk ved Færøerne (excl. kvoter, der tildeles andre).
2. Kvoter ved Island, i Nordsøen og ved Rockall.
3. Fisk i områderne vest for fiskerigrænsen.

Udvalget har valgt at fremskrive fangsterne frem til 1998. Fremskrivningerne omfatter torsk, kuller og sej i det færøske område, baseret på de bestandsanalyser, der er beskrevet i kap. 3.a. I de endelige fremskrivninger af fangster indgår desuden torsk på Færøbank, hvor fangsterne formodes at vokse fra 700 tons i 1993 til ca. 2.000 tons i 1998. For andre arter er der anvendt gennemsnitsfangster eller kvoter.

I fremskrivningerne er det nødvendigt at forudsætte rekruttering, middelvægt pr. aldersgruppe samt alder ved gydemodning.

Siden 1984 er der observeret en betydelig nedgang i middelvægt pr. aldersgruppe samt rekruttering for torske- og kullerbestanden.

I bestanden af sej er der i de senere år også observeret en reduktion af middelvægten pr. aldersgruppe. Derimod har rekrutteringen været god. For sejbestanden synes der at være en sammenhæng mellem rekruttering og vækst, med god tilvækst når rekrutteringen er dårlig og lavere tilvækst når rekrutteringen er god.

De første indikationer på årgangsstyrken af torsk fås i 0-gruppe undersøgelserne, der foretages om sommeren, hvor gydningen har foregået om foråret. Disse undersøgelser giver kun en vurdering af, om årgangsstyrken er god, middel eller dårlig. En bedre vurdering fås for 2 år gammel torsk i bundtrawlundersøgelserne, der gennemføres af Fiskirannsóknarstovan om foråret. Begge disse undersøgelser har vist, at rekrutteringen af torsk de sidste år har været dårlig, og at en vækst i bestanden derfor afhænger af gydningen i 1993 og senere.

Ligeledes giver 0-gruppe undersøgelserne for kuller indikationer på årgangsstyrken. Disse samt andre undersøgelser indikerer, at rekrutteringen af kuller i de senere år har været dårlig, og at en vækst i bestanden kun kan komme fra gydningen i 1993 og senere.

Der findes ingen undersøgelsesmetoder, der kan give indikationer på årgangsstyrken af sej, før end den indgår i fangsterne som 3-4 årig.

Gydemodning af fisk påvirkes både af alder og længde. Variationer i tilvækst vil således også påvirke gydebestandens sammensætning.

Ar	I VÆRSTE FALD						I BEDSTE FALD					
	Fangst		Gydebestand		Fisket af bestand*		Fangst		Gydebestand		Fisket af bestand*	
	tons	index	tons	index	%	index	tons	index	tons	index	%	index
TORSK												
1993	4.226	15	20.764	46	21	81	6.461	23	23.720	53	28	108
1994	4.920	18	25.000	56	20	77	14.474	52	27.000	60	52	200
1995	5.971	21	30.000	67	20	77	20.905	75	31.500	70	67	258
1996	6.208	22	35.000	78	17	65	21.835	78	36.000	80	64	246
1997	5.749	21	40.000	89	14	54	21.995	78	40.500	90	60	231
1998	6.675	24	45.000	100	14	54	24.649	95	45.000	100	60	231
Langtids balance	28.000	100	>45.000	100	26	100	28.000	100	>45.000		26	100
KULLER												
1993	4.066	24	17.707	51	21	70	18.893	111	21.129	61	66	220
1994	5.467	32	21.000	60	26	87	20.393	120	27.000	77	71	237
1995	5.849	34	24.500	70	26	87	20.393	120	29.000	83	68	227
1996	5.550	33	28.000	80	21	70	20.282	119	31.000	89	65	217
1997	5.323	31	31.500	90	17	57	20.431	120	33.000	94	62	207
1998	6.011	35	35.000	100	17	57	21.589	127	35.000	100	62	207
Langtids balance	17.000	100	>35.000		30	100	17.000	100	>35.000		30	100
SEJ												
1993	34.737	91	69.922	92	36	109	40.431	122	91.694	121	36	109
1994	29.642	78	64.708	85	34	103	49.586	130	102.193	134	34	103
1995	25.037	66	60.335	79	31	94	51.532	136	115.486	152	31	94
1996	22.574	59	59.104	78	29	88	51.166	135	129.108	170	29	88
1997	20.646	54	59.644	78	26	79	50.907	134	142.411	187	26	79
1998	21.536	57	62.313	82	26	79	55.117	145	156.928	206	26	79
Langtids balance	38.000	100	>76.000	100	33	100	38.000	100	>76.000	100	33	100

* Af fiskbar biomasse.

Figur 4.1. Fremskrivninger for torsk, kuller og sej 1993-98.

På grund af variationerne skitseret ovenfor, har udvalget valgt at præsentere to fremskrivninger. Et værste fald og et bedste fald scenario. Beregningerne baseres på bestands estimerne fra ICES i 1993, der viser bestandenes størrelse i antal pr. aldersgruppe pr. 1. januar 1993, gennemsnitsvægt, alder ved kønsmodning samt rekrutteringen til og med 1992.

- Værste fald: I dette scenarie er der forudsat, at naturforholdene for torsk og kuller fortsætter med at være meget dårlige, dvs. dårlig rekruttering og tilvækst. For sej regnes der med den ugunstige situation, der var i sidste halvdel af halvfjerdserne, dvs. dårlig rekruttering, men god tilvækst.
- Bedste fald: I dette scenarie er der forudsat den gunstige situation, der var gældende for torsk og kuller midt i halvfjerdserne, dvs. god rekruttering og god tilvækst. For sej regnes der med situationen fra firserne dvs. god rekruttering og lav tilvækst.

Fremskrivningerne er vist i figur 4.1.

Med optimal udnyttelse af bestandene og naturforhold, der gennemsnitlig har været gældende i den periode, for hvilken vi har sikre bestandsanalyser, er det udvalgets opfattelse, at der kan etableres en langtidsbalance, således at gydebestanden for torsk bliver på mindst 45.000 tons, for kuller mindst 35.000 tons og for sej mindst 76.000 tons. Under disse forudsætninger vil det være muligt årligt at fange 30.000 tons torsk, 17.000 tons kuller og 38.000 tons sej i det færøske farvand.

Når der tages hensyn til de internationale aftaler om ombytning af fiskerimuligheder med andre lande, viser udvalgets beregninger, at der på længere sigt årligt vil være ca. 115.000 tons (rund vægt) til den færøske ferskfiskflåde. Dette svarer til ca 150% af fangsten i 1992.

Den mere langsigtede situation kan næppe, hvad fangster angår, etableres inden for de næste 5 år.

Bestandsvurderingerne for 1993 fra ICES er vist i figur 3.4. I det følgende citeres fra anbefalingen fra det rådgivende udvalg i ACFM.

Vedr. torsk på den færøske landsokkel. Gydebestanden er mindre end den nogensinde har været i den periode, hvor der findes bestandsvurderinger. Rekrutteringen har været meget dårlig de seneste år og bestanden bliver derfor vurderet at være mindre end det biologisk forsvarlige. ACFM anbefaler derfor at lukke for fiskeri efter torsk på landsokkelen indtil bestand og rekruttering er forøget betydeligt.

Vedr. kuller i det færøske område. Gydebestanden er tilnærmelsesvis på det laveste niveau nogensinde i den periode, hvor der findes bestandsvurderinger. Rekrutteringen har været meget dårlig de seneste år og bestanden bliver derfor vurderet at være mindre end det biologisk forsvarlige. ACFM anbefaler derfor at lukke for fiskeri efter kuller på landsokkelen indtil bestand og rekruttering er forøget betydeligt.

Vedr. bestanden af sej. Gydebestanden er tilnærmelsesvis på det laveste niveau nogensinde i den periode, hvor der findes bestandsvurderinger. Historisk set er rekrutteringen tilsyneladende mindre, når bestanden er

lille, og sejbestanden ved Færøerne vurderes derfor som mindre end det biologisk forsvarlige. ACFM anbefaler, at fangststrykket reduceres med 30% sådan, at bestanden kan genopbygges. Dette svarer til en højst tilladt fangstmængde på 26.000 tons i 1994.

Med hensyntagen til ACFM's anbefaling, og det faktum, at det ikke er realistisk eller økonomisk muligt at stoppe alt fiskeri efter torsk og kuller, er det udvalgets anbefaling, at fiskeriet til og med 1998 tilrettelægges på en sådan måde, at gydebestandene for torsk og kuller opbygges væsentligt. I øjeblikket er gydebestandene så lave, at man ikke ud fra materialet, der har dannet grundlag for bestandsbedømmelserne, kan sige noget med sikkerhed om gydningen. Udvalget vurderer, at det både er realistisk og nødvendigt, at gydebestandene indenfor de næste 5 år opbygges til det niveau, som ud fra materialet fra 1961 og fremover, har vist at kunne give gode årsklasser.

År	Fangst		Gydebestand		Fisket af best. *	
	tons	index	tons	index	%fisket	index
TORSK						
1993	4.859	16	27.878	53	26	100
1994	6.583	22	28.750	64	24	92
1995	7.159	24	34.500	77	21	81
1996	7.222	24	40.250	89	18	69
1997	6.880	23	46.000	102	14	54
1998	8.048	27	51.750	115	14	54
Langtids balance	30.000	100	>45.000	100	26	100
KULLER						
1993	4.676	28	20.363	58	21	70
1994	6.287	37	24.150	69	26	87
1995	6.726	40	28.175	86	26	87
1996	6.383	39	32.200	92	21	70
1997	6.121	36	36.225	104	17	57
1998	6.913	41	40.250	115	17	57
Langtids balance	17.000	100	>35.000	100	30	100
SEJ						
1993	42.930	113	84.757	112	38	115
1994	41.890	110	81.592	107	38	115
1995	40.614	107	79.345	104	38	115
1996	40.415	106	78.510	103	38	115
1997	40.033	105	77.566	102	38	115
1998	39.945	105	77.299	102	38	115
Langtids balance	38.000	100	>76.000	100	33	100

* Af fiskbar biomasse.

Figur 4.2 Mest realistiske fremskrivninger for torsk, kuller og sej (rund vægt).

For sej er det udvalgets anbefaling, at fiskeriet på længere sigt tilrettelægges således, at den del af bestanden, der fiskes hvert år, ikke overstiger 33%. Dette vil tage hensyn til de historiske svingninger i rekrutteringen. For de første 5 år anbefaler udvalget dog en højere fangstindsats (38%).

De gennemførte analyser og vurderinger bringer udvalget frem til den konklusion, at udviklingen for gydebestande og fangster, vist i figur 4.2, er den mest realistiske.

For at sikre bestandsopbygningen vil det i de kommende 5 år være nødvendigt, at fiske på et niveau, der er under langtidsbalancen, jvf. fig. 4.2. Udvalget vurderer, at det i 1998 vil være muligt for ferskfiskflåden at fange ialt 89.000 tons, heraf 8.000 tons torsk, 7.000 tons kuller og 42.000 tons sej. Udvalget er her gået ud fra, at en eventuel stigning i rekruttering ikke vil påvirke fiskeriet væsentligt de næste 5 år, men at der vil blive en moderat forbedring i gennemsnitsvægten/fisk (15%). Dette er baseret på iagttagelser fra fiskerflåden, der er gjort på fiskebankerne i år, som tyder på et større fødegrundlag set i forhold til de sidste 10 år.

I ovenstående tal indgår kvoter ved Island og kvoter i EF-farvand. Disse kvoter forudsættes uændret og fuldt udnyttet. Desuden regnes der med en mængde på ca. 8.000 tons fra områderne vest for den færøske fiskerigrænse.

4.b. Langtidsbalance.

Langtidsbalancen for torsk, kuller og sej er beregnet som gennemsnitsudbyttet pr. fisk, der rekrutteres til bestanden ganget med middel rekruttering. For andre fiskearter, hvor der ikke findes bestandsvurderinger, er der regnet med den gennemsnitlige fangstmængde 1988-1992. Kvoter i islandsk og EF farvand, er sat til det samme som for 1993.

5. Alternative muligheder.

5.a. Alternative fiskearter og fiskefelter.

I det færøske farvand er der en del "alternative" fiskearter, der kun udnyttes i beskedent omfang. Hovedårsagen til denne beskedne udnyttelse af ressourcerne er, at man på nuværende tidspunkt ikke har tilstrækkelige markedsmuligheder for produkter af disse fiskearter, hvorimod det ikke anses som et problem at fiske disse arter.

Nye fiskefelter er et andet alternativ, der endnu ikke er fuldt udnyttet.

I forbindelse med strukturudvalgets arbejde, blev tre arbejdsgrupper nedsat til at komme med en redegørelse for disse muligheder. Medlemmerne i grupperne er hovedsageligt erhvervsfolk, der har deltaget i sådanne projekter.

I nedenstående har udvalget sammenfattet gruppernes oplæg.

Guldlaks

Fiskeri og produktion af guldlaks har været forsøgt i 80'erne og er genoptaget i større omfang i 90'erne.

Det særlige ved denne fiskeart er en god vandbindingsevne, hvilket gør den velegnet til farsproduktion. Desuden er kødet hvidt og velmagende.

Konkurrencen indenfor farsprodukter har, som bekendt, været meget hård på det europæiske marked, og dette har medført at introduktionen af guldlaks har været vanskelig, hvorfor det vil tage nogle år at opbygge tilstrækkelige afsætningsmuligheder.

Forsøgsproduktion af fileter, saltfileter og røgede varer tyder på, at denne fiskeart også er velegnet til disse produkter, men benstrukturen i fisken gør det vanskeligt at fremstille benfrie fileter til lave omkostninger.

Blåhvilling

Blåhvillingebestanden er en af de største fiskebestande i Nordatlanten, men på Færøerne anvendes denne ressource mest i bytte for udenlandske kvoter.

Med hensyn til konsumprodukter er der mulighed for blokproduktion i land, mens filetprodukter af kvalitetsmæssige hensyn skal produceres umiddelbart efter fangst.

I 80'erne, da fiskebestanden var på et meget højt niveau, blev konsumfiskeri og -produktion af blåhvilling støttet fra offentlig side. Produkterne (hovedsagelig blok) blev markedsført i England, Frankrig og Danmark. Siden 1989 har disse varer ikke været produceret, og det anses for

vanskeligt at komme ind på markedet igen pga. konkurrence fra andre billige fiskearter som f.eks. alaska pollock.

Hvis der igen skal gøres forsøg på at udnytte blåhvilling til konsumprodukter, er det vigtigt, at der gennemføres en markedsanalyse, samt forsøg med 3 skibs-partrawling, der anses for at være den mindst omkostningskrævende fangstmetode.

Sild

Alt fiskeri efter Atlanto skandisk sild blev stoppet i 1979, og er siden ikke blevet genoptaget af færøske fartøjer. Ligeledes blev fiskeri efter Nordsø sild stoppet i 1978, og siden dette har produktion af sildeprodukter til konsum været yderst beskeden på Færøerne.

Siden 1990 har der været en del fiskeri efter nordsøsild indenfor færøsk område i juni-juli. Dertil er der forventninger om, at den Atlanto skandiske sild vil genoptage vandringer til fødeområderne nord for Færøerne. Hvis dette bliver tilfældet, vil der være gode muligheder for ilandbringelse af sild til konsumproduktion.

Sild kan markedsføres i mange produktvarianter og på mange markeder, men markedsforholdene er betydeligt ændret siden 70'erne, så det er nødvendigt med en grundig markedsanalyse, for at finde det mest lønsomme produktsortiment.

Makrel

Bestanden af nordatlantisk makrel har vist sig at være nogenlunde stabil, og færøske skibe har drevet fiskeri i færøsk, norsk og EF farvand.

Hovedparten af denne fangst har været landet i Norge, Danmark og på Shetlandsøerne, mens der i de sidste par sæsoner har været en beskeden konsumproduktion på Færøerne. Sidste sæson gav dårligt resultat på grund af stort udbud på markedet.

Ud over det forholdsvis store europæiske marked for makrel, har der siden sidst i 80'erne været muligheder på det japanske marked. Muligvis er dette kun for en kort periode, indtil makrelbestanden i japansk farvand er tilstrækkelig stor til, at de igen kan være selvforsynende. Dog siges den atlantiske makrel at være af bedre kvalitet, hvilket kunne give muligheder.

Skolæst

Udnyttelse af skolæst indebærer ikke i første omgang en "ny" fangstmulighed for flåden, da dybvandstrawlere og linefiskere på dybt vand fanger denne fiskeart. Fisken bliver kun i mindre omfang bragt i land pga. manglende afsætningsmuligheder.

I 1992 har man forsøgt at sælge ferske fileter af skolæst på det franske marked, med gode resultater, men markedet er lille og sårbart.

Der er tilsyneladende også muligheder for frosne færdigvarer til catering

og detail. Denne produktion er for nylig påbegyndt.

**Black
Scabbard Fish**

Black scabbard fish er en fiskeart på dybt vand, der ligesom skolæsten kun ilandbringes i mindre omfang. I forbindelse med nogle landinger direkte til det europæiske marked, er der dog i nogle tilfælde opnået god pris.

Forsøgene med at markedsføre produkter af black scabbard fish har hidtil ikke givet resultater, og mulighederne for udnyttelse af denne fiskeart er derfor ukendte.

Haj

Hajen fiskes på dybt vand, men ilandbringes ikke.

Der er kun foretaget enkelte forsøg med afsætning af haj og lever af haj (ca. 20% af vægten) til det franske marked, hvor priserne har været meget varierende.

**Orange
roughy**

I år har man for første gang fanget mindre mængder af orange roughy i det færøske farvand, og fiskeriet er derfor stadig på forsøgsstadium, både hvad angår fiskefelter og fangstmetoder.

Markedsprisen for orange roughy er høj, og der er stor interesse på markedet for både ferske og frosne produkter.

Krabber

I de nordlige regioner af Storbritanien landes der betydelige mængder krabber, hvorimod krabbefiskeri på Færøerne er ukendt. Enkelte undersøgelser viser, at der findes en art (*Gerion affinis*) indenfor et stort område på dybt vand i det færøske farvand. Denne art kan afsættes i Spanien til en kilopris på 40-50 kr, forudsat at krabben er levende.

Ruser anses for det bedst egnede redskab til dette fiskeri, og ydermere er investering i tank og pumper ombord nødvendige, for at holde krabberne i live.

**Rødfisk i
Irminger-
havet.**

Der er gode muligheder for fiskeri af rødfisk i Irmingerhavet, men fangstrejsen er lang.

Prisen for frossen skråtskåret rødfisk er forholdsvis lav og alternativet til iset rødfisk er derfor filetoproduktion ombord. De skibe, der fisker i Barentshavet samt rejetrawlerne, kunne filetskære og indfryse rødfisk ombord. Dette kræver en investering på ca. 5 mill. kr. pr. fartøj.

Rødfisken fra Irmingerhavet er forholdsvis lille og 25% af fileterne har sorte pletter. Dette medfører vanskeligheder for lønsom produktion og markedsføring.

Rejefiskeri ved Svalbard	Rejekvoterne ved Svalbard har i de sidste 4 år kun været udnyttet med 50% af fiskedagene, hvilket giver mulighed for yderligere 4 rejetrawlere, forudsat at der gives tilladelse til, at flere skibe er på feltet samtidigt. Det skønnes at fiskeriet ved Svalbard ikke er rentabelt, med mindre skibene kan anskaffes til en pris på 10 mill hver, med en last på 400 tons.
Kammuslinger i Barentshavet	Kvoten af kammuslinger i Barentshavet er på 1.000 tons, men der er ikke noget skib i flåden, der på nuværende tidspunkt er udstyret til at udnytte denne kvote. Der er muligheder for ombygning af eksisterende skibe.
Hellefisk på dybt vand	Der er uudnyttede områder ved Færøerne for fiskeri af hellefisk, men bundforholdene umuliggør traditionel trawlfangst. De nye muligheder ligger i anvendelse af garn til dette fiskeri. Mange skibe er egnede til et sådant fiskeri, og de nødvendige investeringerne er forholdsvis beskedne. De anvendte redskaber har ellers været trawl og line, og den årlige fangst har været under 2.000 tons. Hellefisk gyder ikke i færøsk område og det er derfor usikkert, om garnfiskeri og dermed større fangstområde, medfører højere fangstudbytte. Priserne og markedsmulighederne er gode.
Havtaske i international zone	Havtaskefiskeri med garn er nyt på Færøerne, og der er i øjeblikket 4 skibe til dette fiskeri i færøsk område. I internationalt farvand, syd for den færøske fiskerigrænse, er der flere sydeuropæiske skibe i dette fiskeri. De nuværende 4 færøske skibe er for små til fiskeri i dette område, da farvandet er dårligt, men mulighederne for anvendelse af større skibe bør undersøges. Havtaske opnår en høj pris på markedet, og prisen har i de sidste 8 år været rimelig stabil.

5.b. Importeret råvare.

Iset råvare	Færøernes geografiske placering - midt imellem store fiskefelter i Nordatlanten burde give muligheder for køb af udenlandsk råvare til forarbejdning på de færøske filetfabrikker. Denne mulighed har imidlertid ikke været udnyttet i særligt stort omfang. I 1992, hvor landsstyret støttede køb af udenlandsk råvare med 1 kr/kg, udgjorde udenlandske landinger af isfisk til de færøske filetfabrikker omkring 3.500 tons eller kun 5% af den samlede råvaretilgang. Årsagen til denne beskedne råvareimport er hovedsagelig dårlig konkurrenceevne med hensyn til råfiskepriser, men også en manglende

"markedsføring" overfor udenlandske rederier af Færøerne, som råfiskeimportør.

En medvirkende årsag kan være de specielle færøske forhold mht. første-håndssalget, hvor en filetfabrik er nødsaget til at købe en hel last og ikke har mulighed for indkøb af mindre partier. Dette medfører bl.a., at de mindre filetfabrikker ikke har mulighed for at oparbejde fisk fra de store udenlandske "højsø"-trawlere.

Bearbejdning af udenlandsk råvare til Færøernes største marked, nemlig EF, begrænses af handelsaftalen med EF, idet produkter med 3. land som oprindelsesland, fortoldes med 15% (undtagelse fra denne regel er GATT og autonome kvoter, der giver toldlettelse for visse halvfabrikata).

Den mest interessante mulighed for råvareimport er derfor fra EF-skibe, der driver fiskeri i Nordatlanten. Omfanget af dette fiskeri i 1992 fremgår af Fig. 5.1.

Område	Torsk & kuller	Sej	Rødfisk
Færøerne	358	151	645
Island	578	195	106
Norge *	8.300	3.600	1.600
Østgrønland	9.155	-	2.654
Ialt	18.391	3.946	5.005

* Nord for 62 grader.

Figur 5.1 EF fiskeri i 1992 i Nordatlanten (tons).

Det samlede EF-fiskeri i Nordatlanten af vores "traditionelle" fiskearter var i 1992 omkring 27.000 tons af en kvote på omkring 100.000 tons.

Frossen råvare

Udbuddet af frossen råvare er meget stort på verdensmarkedet. Erfaringerne har vist, at indkøbet er altafgørende for, hvorvidt en lønsom produktion kan opnås, da kvaliteten er meget varierende.

Flere filetfabrikker har forsøgt at oparbejde frossen råvare som supplement til den faldende tilgang af ferske råvarer, men optøningsprocessen og bearbejdningen af optøet råvare stiller anderledes krav til produktionsprocessen. Det anses derfor som mest hensigtsmæssigt, at adskille disse produktioner.

Det eneste forsøg i stor skala med bearbejdning af frossen råvare, har været på Lynfrost, og dette forsøg viser også, at det tager tid at opnå positive driftsresultater.

Markedsføringen af dobbeltfrosne produkter har været træg.

Da udbuddet af frossen råvare er meget stort, vil konkurrencen om blokprodukterne være hård, især fra lavtlønsområder.

6. Langtidssituationen.

Forudsætninger.

Figur 6.1 viser fordelingen af fangster beregnet ud fra langtidsbalancen. For torsk, kuller og sej er fangsterne beregnet som et resultat af bestandssituationen og en fangstfaktor (forholdet mellem indsatsen og bestanden) beregnet ud fra situationen i 1985-1992. Fangstfaktoren er en kombination af effekten af tekniske reguleringer og fartøjsgruppernes skiften mellem fiskeri efter de forskellige fiskearter.

	Ant.	Torsk	Kuller	Sej	Rødf.	Andet	Ialt
Dybvandstrawlere	9	681	71	1.732	10.422	3.672	16.578
Trawlere o. 1000 HK	5	1.042	206	3.546	1.120	710	6.624
Partrawlere o. 1000 HK	27	5.801	2.145	20.413	567	1.161	30.087
Partrawlere 7-999 HK	6	1.102	450	2.569	60	168	4.349
Partrawlere 4-699 HK	8	1.889	655	2.724	40	264	5.572
Trawlere u. 400 HK	3	416	120	22	0	99	657
Trawlere ialt	58	10.931	3.647	31.006	12.209	6.074	63.868
Hjemmefiskerf. u. 25 brt.	-	5.476	4.749	701	30	902	11.859
Hjemmefiskerf. 25-40 brt.	17	1.345	912	433	44	307	3.040
Hjemmefiskerf. 40-60 brt.	31	4.746	3.226	984	228	1.150	10.334
Hjemmefiskerf. o. 60 brt.	12	1.126	831	2.483	290	196	4.927
Hjemmefiskerfartsjer ialt	60	7.217	4.969	3.900	562	1.653	18.301
Lineskibe	20	6.210	4.393	214	289	10.383	21.488
Fiskerflåden ialt	138	29.834	17.757	35.821	13.090	19.013	115.115

Figur 6.1 Beregnede gennemsnitsfangster pr. fartøjsgrupper i langtidsbalancen, fordelt på fartøjsgrupper (tons rund vægt).

For andre arter i det færøske område anvendes gennemsnitsfangsterne. Kvoterne fra andre lande er baseret på et skøn.

6.a. Regulering af fiskeriet.

Det er udvalgets vurdering, at når bestandene er genopbygget til niveauet i langtidsbalancen, vil nuværende fiskerflåde (se antal skibe fig. 6.1), have mulighed for at klare sig under markedsøkonomiske forhold under visse forudsætninger.

Udvalget mener, at der er behov for at supplere reguleringen af antallet af fiskerilicenser og tekniske reguleringer, med regler der sikrer, at udtaget fra de enkelte fiskebestande ikke overstiger det biologisk bæredygtige.

Den første betingelse er, at der ikke fanges mere end det bestandene kan tåle på et biologisk bæredygtigt grundlag.

Ordningen skal også opfylde driftsøkonomiske og samfundsøkonomiske krav. Det driftsøkonomiske krav er, at driften dækker variable-, faste- og kapitalomkostninger. Det samfundsøkonomiske krav er, at fangstmængden giver størst muligt bidrag til nationalproduktet. Dertil skal ordningen sikre, at en målbevidst indsats og høj kvalitet medfører et positivt økonomisk resultat, og at der handles ud fra en langtidsmålsætning hellere end for opnåelse af en gevinst på kort sigt.

Det har stor betydning, at erhvervslivet er bekendt med betingelser og rammer for en rimelig periode. Derfor bør ordningen ikke ændres uden videre, og højst tilladte fangst (TAC) bør fastsættes for en rimelig tidsperiode, således at erhvervslivet får mulighed for at planlægge. Kun klare indikationer i naturforholdene om, at situationen er over eller under middel, kan medføre gennemførelse af ændringer i den højst tilladte fangst for hver fiskeart i en periode.

Ordningen skal være klar og entydig og nem at administrere. Kontrolforanstaltningerne må ikke være for omkostningskrævende men dog sikre, at reglerne bliver overholdt. Det er meget vigtigt at erhvervslivet godkender ordningen og anser den for at være retfærdig, baseret på et sikkert lovgrundlag.

Jo mere der overlades til de frie markeds kræfter, des mere sandsynliggøres stordrift/koncerndannelse. Dvs. at erhvervslivet centraliseres i store selskaber med en stærk, central ledelse. Der tales om lodret eller - vertikal - integration, og planlægning og udvikling overføres til den centrale ledelse.

I modsætning til dette er der en anden metode for erhvervsudvikling, der baseres på selvstændige profitcentre, der både kan samarbejde og konkurrere, således at alle elementer drives rationelt. Dette kaldes vandret - horisontal - integration, i modsætning til den vertikale.

Konklusion

I lys af udvalgets kommissorium, der understreger, at løsninger skal baseres på optimal og bæredygtig udnyttelse af naturressourcerne under markedsøkonomiske forhold, er udvalget blevet enige om, at foreslå en ordning med individuelle, omsættelige kvoter baseret på 5 årige tilladte fangstmængder (TAC) for bestandene.

I den første 5 års periode frem til 1998, fastsættes kvoterne ud fra målsætningen om, at fiskebestandene skal genopbygges. For sej mindskes fangsttrykket gradvist frem til 1998, og for andre bestande anvendes gennemsnitsfangsten 1988-1992. Højst tilladte fangstmængde for de

efterfølgende 5 år, vurderes ud fra resultaterne fra den første periode.

Den tilladte fangstmængde pr. år vil således, når bestandene er genopbygget, være baseret på middeltal. Naturlige variationer i rekruttering vil i en sådan ordning medføre udsving i fangst i forhold til fangstindsats. Fordelen med en sådan ordning er, at erhvervet kender mængden af fisk, der er til "rådighed" i nogle år frem. Det er derfor af stor betydning, at den højst tilladte fangstmængde i en 5 årig periode, fastholdes, selv når fangstmulighederne ændres. Kun når undersøgelser viser, at der er væsentlige ændringer i de biologiske forudsætninger, bør niveauet justeres.

Der bør være en fast procedure for fastsættelse af de højst tilladte fangstmængder og vurdering af betydelige ændringer i det biologiske grundlag.

Fiskeri i internationalt farvand og fiskeri efter visse underudnyttede, alternative arter indgår ikke i ordningen med individuelle omsættelige kvoter. På denne måde vil der være et incitament til at supplere indtægterne med disse alternativer.

	Ant	Torsk	Kuller	Sej	Rødf.	Blål.	Brosk	Lange	Andet	Ialt
Dybvands-trawlere	9	76	8	192	1.158	260	6	7	132	1.842
Trawlere o. 1000 HK	5	208	41	709	224	70	4	18	50	1.325
Partrawlere o. 1000 HK	27	215	79	756	21	6	3	10	24	1.114
Partrawlere 7-999 HK	6	184	75	428	10	1	2	7	18	725
Partrawlere 4-699 HK	8	236	82	341	5	1	5	9	18	697
Trawlere u. 400 HK	3	139	40	7	0	0	3	2	28	219
Hjemmef. u. 25 brt.	-	5.464	4.749	649	15	2	302	104	494	11.778
Hjemmef. 25-40 brt.	17	78	54	16	1	0	6	2	10	167
Hjemmef. 40-60 brt.	31	151	104	12	4	1	12	10	14	308
Hjemmef. o. 60 brt.	12	91	69	159	13	2	6	2	6	348
Lineskibe	20	272	182	2	9	28	247	82	38	860

Figur 6.2. Gennemsnitlige kvoter pr. fiskerilicens delt i fartøjsgrupper (rund vægt).

Kvoter og tilladte fangstmængder er et velkendt værktøj i færøsk fiskeriforvaltning, i fiskeriaftaler, i internationale kommissioner og med andre lande. En del af ferskfiskflåden opererer allerede under et individuelt kvotesystem i islandsk farvand.

Det antages, at de enkelte fartøjsgrupper bevarer deres historiske andel af fangsterne af de enkelte arter, som vist i figur 6.1. Figur 6.2 viser størrelsen af kvoterne, hvis tildelingen er ens til alle skibe indenfor hver fartøjsgruppe. Dette er kun et eksempel, og skal ikke tolkes som et forslag til, at alle skibe indenfor en gruppe skal have lige store kvoter. Det fremgår, at fangsten af nogle fiskearter er så begrænset, at disse arter for pågældende fartøjsgrupper, bør fastsættes som bifangst.

Den foreslåede ordning kommer således til at supplere og kan til en vis grad erstatte de tekniske reguleringer, der har været i kraft indtil 1993. Systemet vil begrænse friheden til frit at bestemme hvilken fiskeart, der fiskes, men vil tillade en mere effektiv planlægning af, hvordan givne fangstmuligheder udnyttes bedst økonomisk set.

En stor fordel med denne ordning er, at de politiske myndigheders styring bevæger sig fra detailstyring til rammestyring. Inden for den ramme, der sættes af de biologiske forudsætninger, overlades det til erhvervet at finde frem til den gunstigste sammensætning af fiskerflåden.

Udvalget er opmærksomt på, at dette forslag - som alle aktivitetsbegrænsende reguleringssystemer - har både fordele og ulemper. Blandt ulemperne er især muligheden for udsmidning af fisk, når kvotelofterne nås, eller hvis der er store prisforskelle mellem de forskellige fiskestørrelser. Det er udvalgets mening, at udkastning af fisk ikke bør være tilladt, men at dette problem er mindre med individuelle kvoter end med gruppekvoter.

Nødvendigheden af en generel kontrol med fangstmængder, er også en ulempe. Der opstår en anden type kontrolproblemer end de, der er knyttet til f.eks. kontrollen med maskevidder og lukkede områder. Med en rimelig størrelse på de fangstmængder, der er knyttet til den enkelte fiskerilicens, dvs. at der er en rimelig mulighed for, at økonomien hænger sammen, er det udvalgets mening, at det er muligt at etablere en effektiv kontrolfunktion.

Udvalget er dog opmærksomt på, at korttidssvingninger i økonomiske forhold, kan føre til kortsigtede ændringer i fiskerflåden, som er uønskede. Der er naturligvis ikke noget i vejen for at sætte begrænsninger for omsætteligheden, men man bør være forsigtig med at lægge begrænsninger ind, der modvirker de generelle økonomiske gevinster ved ordningen.

Udvalget mener, at de største problemer vil forekomme på kort sigt. Særligt bør nævnes, at de fartøjer, der baserer sig på torsk og kuller, vil få problemer med de meget restriktive kvoter for disse arter i opbygningsfasen. Dette vil blive nærmere behandlet i afsnit 7.

Fangstmængderne pr. fartøj i langtidssituationen er ikke urealistiske og de økonomiske beregninger viser, at det under bestemte forudsætninger, skulle være muligt at arbejde under markedsøkonomiske vilkår.

Sammenfattende er det udvalgets mening, at med et rimeligt antal

fiskerilicenser inden for hver fartøjsgruppe, tekniske foranstaltninger og dertil en ordning med omsættelige, individuelle kvoter, vil fiskerflåden have muligheder for at tilpasse sig de markedsøkonomiske forhold.

Strukturudvalget har ikke taget stilling til spørgsmålet vedrørende ejendomsretten af de færøske fiskeressourcer. Efter at loven om fiskerilicenser trådte i kraft i 1987, var det et faktum, at nogle fik rettigheden til at drive fiskeri indenfor det færøske område. En ordning med omsættelige kvoter, knytter en fangstmængde til denne rettighed.

Udvalget har ikke udformet et endeligt forslag vedrørende hvordan individuelle, omsættelige kvoter udformes til tekniske reguleringer for fiskeri, kontrolforanstaltninger, regler for rettigheder til kvoter, ordning for samarbejde mellem myndigheder og erhvervet, hvordan den højst tilladte fangstmængde fastsættes osv. Udvalget anbefaler, at forslag desangående forelægges strukturudvalget til vurdering, inden den politiske behandling finder sted. Det er afgørende, at det nye reguleringssystem konkretiseres hurtigt, og træder i kraft pr. 1. januar 1994.

Ordningen indebærer, at kun fartøjer/fiskere med fiskelicens/kvote, vil kunne lande sine fangster, og vil således gribe ind i færingers rettigheder til at afsætte fangster (ofte torsk og kuller, men i en vis udstrækning også sej) fisket med egen båd. Hvis disse rettigheder skal bevares, anbefaler udvalget, at der afsættes en kvote til disse både "ud fra historiske tal", og at denne mængde enten kan:

Auktioneres ud i et stort antal småkvoter (f.eks. a 5-10 tons) af Landsstyret, eller

Behandles som en totalkvote for disse både, og at al omsætning af fisk fra disse ophører, når kvoten er nået.

Udvalget har følgende bemærkninger til fiskeri med specielle licenser.

Fiskeri med trawl efter fladfisk. Dette fiskeri har været underlagt mange restriktioner gennem tiderne. Dels har antallet af licenser fluktueret betydeligt og ligeledes områder og perioder, hvor fiskeriet har været tilladt. I nuværende situation er disse ressourcer af betydning, og udvalget anbefaler, at der indføres en ordning, der tillader anvendelse af optimale maskevidder for dette fiskeri, og at fartøjerne får tilladelse til at fiske der, hvor fiskene findes. Antal licenser må tilpasses mængderne, der kan fiskes, og der må indføres bifangsregler for torsk og kuller, som er realistiske ved anvendelse af trawl rigget for fiskeri efter fladfisk. Fartøjer med licens til fiskeri efter fladfisk skal ikke have mulighed for, at supplere bifangsterne af torsk og kuller ved køb af ekstra kvoter.

Industritrawlfiskeri efter sperling, blåhvilling og guldlaks. Udvalget anbefaler, at dette fiskeri fortsætter på det nuværende niveau, med eksisterende regler. Overskridelser af bifangstreglerne vedrørende ung kuller medfører, at opbygningen af kullerbestanden forsinkes eller udebliver, og udvalget lægger derfor vægt på en effektiv kontrol af dette

fiskeri. Fartøjer med licens til industritrawlfiskeri skal ikke have mulighed for at supplere bifangsterne ved køb af ekstra kvoter.

6.b. Førstehåndssalg.

En forudsætning for den endelige anbefaling er, at der er en fri prisdannelse i førstehåndssalget for fisk. Vertikal integration mellem filetfabrikker og skibe kan forhindre dette. Antallet af købere på Færøerne er begrænset, og der er derfor fare for, at prisdannelsen ikke bliver fri. Prisdannelsen i førstehåndssalget bør derfor knyttes til det europæiske marked, sådan at fisk kan landes i udlandet, hvis priserne på Færøerne ikke er tilstrækkelige høje. Det er væsentligt, at den frie prisdannelse medfører præmiering af god fiskekvalitet og at fiskeriet tidsmæssigt tilpasses efter markedet. Hvis færøske filetfabrikker er istand til at konkurrere på lige fod med det europæiske marked med hensyn til den færøske råvare, er de også istand til at konkurrere om fisk fra udenlandske fartøjer, der passerer Færøerne.

Indførelse af entydige regler mht. sortering efter størrelse og kvalitet, samt mulighed for køb af råvarer i mindre partier, giver bedre muligheder for specialisering, og giver derfor også basis for højere råfiskepriser.

6.c. Eksport og markedsforhold.

Udvalget har ved beregning af driftsresultaterne for flåden forudsat, at den udvikling, der illustreres i fig. 6.3, hvor andelen af ferske fileter og værdiforøgede (forædled) varer vokser. Dette kommer til at sikre større prisstabilitet.

	Fordeling	1993	1994	1995	1996	1997	1998
Torsk	Industri	55	45	40	35	30	30
	Fersk	10	15	15	20	20	20
	Forædlet	35	40	45	45	50	50
Kuller	Industri	30	25	25	25	25	25
	Fersk	20	20	20	20	20	20
	Forædlet	50	55	55	55	55	55
Sej	Industri	60	55	45	40	40	35
	Fersk	10	15	15	20	20	20
	Forædlet	30	30	40	40	40	45
Rødfisk	Industri	10	10	10	0	0	0
	Fersk	80	80	80	80	80	80
	Forædlet	10	10	10	20	20	20

Figur 6.3 Udviklingen i produktmix (%) 1993-1998.

6.d. Fiskerflåden.

Udvalget mener ikke at have grundlag for at foreslå ændringer i nuværende fiskerflåde (pr. 1 juli 1993).

I figur 6.4 vises driftsresultaterne for nuværende flåde med fangstmængder i henhold til langtidsbalancen.

	Ant	Mand- skab	Fangst tons	Ind- tægter 1000 kr	Hyre 1000 kr	Drifts- udgifter 1000 kr	Res. før renter 1000 kr
Dybvandstrawlere	9	117	16.578	110.808	39.312	54.306	17.190
Trawlere o.1000 HK	5	50	6.624	38.290	14.240	18.920	5.130
Partrawler o.1000 HK	27	189	30.087	152.982	58.806	73.656	20.520
Partrawlere 7-999 HK	6	36	4.349	23.586	9.408	13.242	936
Partrawlere 4-699 HK	8	48	5.572	32.312	12.888	15.088	4.336
Trawlere u. 400 HK	3	12	657	6.483	2.541	2.550	1.392
Trawlere ialt	58	452	63.868	364.459	137.209	177.750	49.500
Hjemmef. u. 25 brt			11.859				
Hjemmef. 25-40 brt	17	85	3.040	21.658	11.628	6.460	3.570
Hjemmef. 40-60 brt	31	155	10.334	87.420	41.602	22.351	23.467
Hjemmef. o. 60 brt	12	84	4.927	30.480	17.316	12.312	852
Hjemmefiskerf. ialt	60	324	18.301	139.566	70.559	41.124	27.883
Stållineskibe	20	300	21.488	155.303	72.527	54.478	28.299
Ialt	138	1.076	115.515	659.328	280.296	273.351	105.681

Figur. 6.4 Fangstmængder og økonomisk resultat i langtidsbalancen.

Udvalget har gennemregnet to eksempler (fig. 6.5-6.5), hvor antallet indenfor de forskellige fartøjsgrupper er ændret, for derved at undersøge, hvilke konsekvenser dette medfører.

Det fremgår af fig. 6.5, at såfremt sej hovedsageligt fiskes af hjemmefiskerfartøjer over 60 brt. - dvs. med snelle - bliver det samlede driftsresultat forværret, mens det samlede mandskabstal bliver større.

Af fig. 6.6 fremgår, at hvis hjemmefiskerflåden reduceres til fordel for trawlere u. 400 HK, ændrer dette hverken det økonomiske resultat eller mandskabstallet væsentligt.

Udvalget har behandlet oplysninger fra erhvervet, men har ikke fundet data, der af økonomiske, biologiske eller af andre grunde, giver årsag til at anbefale en bestemt fangstmetode.

I den endelige konklusion går udvalget derfor ikke ind i diskussionerne om den endelige flådestruktur, men anbefaler en mekanisme (individuelle, omsættelige kvoter), så fiskerflåden kan indstille sig efter de økonomiske forhold.

	An- tal	Mand- skab	Fangst tons	Ind- tægter 1000 kr	Hyre 1000 kr	Drifts- udgifter 1000 kr	Res. f. renter 1000 kr
Dybvandstrawlere	9	117	16.578	110.807	39.312	54.306	17.190
Trawlere o. 1000 HK	5	50	6.624	38.292	14.240	18.920	5.130
Partrawler o.1000 HK	10	70	11.143	56.661	21.780	27.280	7.600
Partrawlere 7-999 HK	2	12	1.450	7.861	3.136	4.414	312
Partrawlere 4-699 HK	2	12	1.393	8.077	3.222	3.772	1.084
Trawlere u. 400 HK	3	12	657	6.484	2.541	2.550	1.392
Trawlere ialt	31	273	37.846	228.182	84.238	111.234	32.709
Hjemmef. u. 25 brt			11.859				
Hjemmef. 25-40 brt	5	25	1.039	7.036	3.780	1.900	1.360
Hjemmef. 40-60 brt	10	50	3.857	30.654	14.590	7.210	8.850
Hjemmef. o. 60 brt	111	777	39.376	252.645	143.523	113.886	-4.773
Hjemmefiskerf. ialt	126	852	44.271	290.335	161.872	123.024	5.439
Stållineskibe	20	300	21.488	155.303	72.527	54.478	28.299
Ialt	177	1.425	115.464	673.820	318.637	288.736	66.446

Figur 6.5 Ferskfiskflåden i langtidsbalancen med størst mulig fangst med hjemmefiskerfartøjer over 60 brt.

	An- tal	Mand- skab	Fangst tons	Ind- tægter 1000 kr	Hyre 1000 kr	Drifts- udgifter 1000 kr	Res. før renter 1000 kr
Dybvandstrawlere	9	117	16.578	110.807	39.312	54.306	17.190
Trawlere o. 1000 HK	5	50	6.624	38.292	14.240	18.920	5.130
Partrawler o.1000 HK	30	210	33.430	169.983	65.340	81.840	22.800
Partrawlere 7-999 HK	6	36	4.349	23.583	9.408	13.242	936
Partrawlere 4-699 HK	8	48	5.572	32.309	12.888	15.088	4.336
Trawlere u. 400 HK	30	120	6.569	64.837	25.410	25.500	13.920
Trawlere ialt	88	581	73.123	439.811	166.616	208.888	64.307
Hjemmef. u. 25 brt			11.859				
Hjemmef. 25-40 brt	5	25	1.039	7.036	3.780	1.900	1.360
Hjemmef. 40-60 brt	15	75	5.399	44.170	21.030	10.815	12.330
Hjemmef. o. 60 brt	5	35	2.491	14.774	8.390	5.130	1.250
Hjemmefiskerf. ialt	25	135	8.928	65.980	33.195	17.847	14.938
Stållineskibe	20	300	21.488	115.303	72.527	54.478	28.299
Ialt	133	1.016	115.398	661.094	272.337	281.213	107.544

Figur 6.6 Ferskfiskflåden i langtidsbalancen med flest mulige trawlere.

6.e. Konsekvenser for filetfabrikker og eksport.

Da gældssaneringsprocessen og omstruktureringen af de færøske filetfabrikker endnu ikke er gennemført, har udvalget ikke været i stand til, at

beregne konsekvenserne af de fastsatte fangstmængder for filetfabrikkerne eller eksporten.

6.f. Kvalitetsforbedring og forskning.

Der stilles stigende krav til skibe og virksomheder i de lande, hvor hovedparten af de færøske fiskeprodukter afsættes. I de lande Færøerne eksporterer til og konkurrerer med, er der flere og flere skibe og virksomheder, der indfører godkendte kvalitetsstyringssystemer, f.eks. i henhold til ISO-9000 serien.

I de økonomiske fremskrivninger, har udvalget forudsat en kvalitetsforbedring og en specialisering af filetfabrikkerne. For at opfylde denne målsætning er det nødvendigt at yde støtte til kvalitetsforbedringsprojekter og udviklings- og forskningsarbejde. I vores nabolande, er det almindeligt, at der ydes offentlig støtte i udviklingsfasen. Udvalget anbefaler derfor, at en undersøgelse bør gennemføres, for at belyse behovet for igangsætning af kvalitetsforbedrende aktiviteter, og for at finde nye produktmuligheder. Samtidig bør finansieringsbehovet vurderes.

7. Tidsperioden 1994-1998.

7.a. Fiskerflåden.

Som det fremgår af afsnit 6, så er det udvalgets konklusion, at det antal fiskerilicenser, der er pr. 1. januar 1993 repræsenterer en fangstkapacitet, der med genopbyggede bestande og fangstmuligheder iøvrigt, kan fiske de fangstmængder, der ligger indenfor de biologiske rammebetingelser.

Udvalget har vurderet, hvad der skal til, for at denne flåde kan klare sine økonomiske forpligtelser i de kommende 5 år.

Udvalget har sat følgende forudsætninger for vurdering af driftsresultaterne for fiskerflåden. Ved møde med Finansieringsfonden og bankerne blev det oplyst, at omstruktureringen af filetfabrikkerne ville medføre en prisstigning på råfisk på 50 øre/kg. Udviklingen mod større specialisering og generelle prisændringer på verdensmarkedet medfører en prisstigning på 10%. Pr. 1. januar 1994 indføres individuelle, omsættelige kvoter. Erfaringer andre steder har vist, at dette medfører en bedre planlægning i fangstleddet og udvalget har regnet med en besparelse i driftsudgifter på ca. 10%

Resultatet af dette, samt de fremskrevne fangstmængder fremgår af figur 7.1.

	An-tal	Mand-skab	Fangst-tons	Ind-tægter 1000kr	Hyre 1000kr	Drifts-udgifter 1000kr	Drifts-res. 1000kr	Invest. støtte 1000kr	Res. f. renter 1000kr
Dybvandstrawlere	9	117	16.537	106.943	37.944	54.306	14.697	11.545	26.242
Trawlere o. 1000 HK	5	50	6.400	33.665	12.520	18.920	2.225	5.246	7.470
Partrawler o.1000 HK	27	189	28.334	126.406	48.600	73.656	4.158	22.427	26.585
Partrawler 7-999 HK	6	36	3.732	16.944	6.762	13.242	-3.240	3.254	14
Partrawler 4-699 HK	8	48	4.259	20.353	8.120	15.088	-2.856	2.792	-64
Trawlere u. 400 HK	3	12	270	2.573	1.008	2.550	-987	531	-456
Trawlere ialt	58	452	59.352	306.884	114.949	177.750	14.186	45.794	59.980
Hjemmef. u. 25 brt			4.827					(5.000)	
Hjemmef. 25-40 brt	17	85	1.503	9.265	4.981	6.460	-2.159	2.156	-3
Hjemmef. 40-60 brt	31	155	4.798	36.669	17.453	22.351	-3.131	5.487	2.356
Hjemmef. o. 60 brt	12	84	3.950	20.373	11.568	12.312	-3.516	2.832	-684
Hjemmefiskerf. ialt	60	324	10.251	66.307	34.002	41.124	-8.818	10.475	1.657
Stållineskibe	20	300	15.063	99.448	46.442	54.478	-1.472	10.693	9.221
Ialt	138	1.076	89.493	472.639	195.393	273.351	3.896	66.962	70.858

Figur 7.1. Fangst og økonomiske resultater 1994-1998.

Ydermere regnes der med, at der ydes investeringsstøtte i henhold til gældende lagtingslove.

Det fremgår, at hjemmefiskerfartøjerne, de mindre trawlere og lineskibene, i perioden hvor torske- og kullerbestandene genopbygges, har yderst begrænsede midler til renter og afskrivninger. Den øvrige del af flåden burde under nye forhold have mulighed for en omstilling i forhold til fangstmulighederne, forudsat en gældssanering, f.eks. med hjemmel i loven om investeringsstøtte til ferskfiskflåden.

7.b. Konsekvenser for filetfabrikker og eksport.

Da gældssaneringen og omstruktureringen af de færøske filetfabrikker endnu ikke er gennemført, har udvalget ikke været i stand til at beregne konsekvenserne af de fastsatte fangstmængder for virksomhedernes økonomiske resultater eller eksporten.

8. Begrundet anbefaling fra Strukturudvalget.

Udvalgets anbefaling er baseret på udvalgets kommissorium og de undersøgelser og fremskrivninger, der fremgår af denne redegørelse.

Det anbefales at antallet af fiskerilicenser ikke reduceres yderligere i forhold til aktive fiskerilicenser pr. 1. juli 1993. Fiskerflådens økonomiske resultat ville muligvis forbedres, hvis antallet af fiskerilicenser blev reduceret, men udvalget ønsker ikke at anbefale tiltag, der medfører større arbejdsløshed, større indkomstulighed og øget pres på de offentlige budgetter.

I stedet for et konkret forslag vedrørende flåden, anbefaler udvalget en mekanisme, hvor erhvervet selv indstiller sig efter ressourcegrundlaget.

Pr. 1. januar 1994 bør gældende fiskerireguleringer dvs. fiskerilicenser, fangstlicenser og tekniske reguleringer suppleres med individuelle, omsættelige kvoter.

Den højst tilladte fangstmængde (TAC), fastsættes for en 5 års periode 1994-1998 for torsk, kuller, sej, blålange, rødfisk, lange og brosme. Den højst tilladte fangst fastsættes i henhold til det biologisk optimale fangst-udbytte med middel rekruttering og gennemsnitlige naturforhold. Perioden er fastsat til 5 år, for at give erhvervet bedre mulighed for planlægning. Ændringer indenfor den 5 årige periode bør derfor helst ikke finde sted, undtagen når undersøgelser viser betydelige ændringer i naturforholdene, der gør det nødvendigt at justere niveauet.

Fiskerilicenser, der er aktive pr. 1. juli 1993 får som hovedregel tildelt kvoter i henhold til historiske fangstdata. Kvoterne knyttes til licenserne og udtrykkes som en procentdel af den højst tilladte fangstmængde.

Kvoterne kan sælges for en tidsperiode eller permanent. Kvoter, der ikke udnyttes falder tilbage til Landsstyret.

For perioden 1994-1998 anbefaler udvalget følgende højst tilladte fangstmængder:

Torsk fra landsokkelen	7.000 tons, rund vægt
Torsk fra Færø Bank	2.500 tons, rund vægt (1998)
Kuller	6.200 tons, rund vægt
Sej	42.000 tons, rund vægt
Rødfisk	12.300 tons, rund vægt
Blålange	3.500 tons, rund vægt
Brosme	6.000 tons, rund vægt
Lange	2.700 tons, rund vægt

Andre fiskearter og alternative fiskearter er ikke med i reguleringen i

starten, og fiskerfartøjerne har derfor mulighed for at fiske disse arter, indenfor de rammer, som gældende fiskeriregulering fastsætter. Kvoter i andre landes, og internationalt farvand er ikke med i kvoteordningen.

Udvalget anbefaler, at kvoteordningen får mulighed for at fungere så frit, som muligt, til gavn for bestandsreguleringen og de drifts- og samfundsøkonomiske resultater.

Udvalget anbefaler, at investeringsstøtten fastholdes efter gældene regler og påpeger, at især den del af flåden, der er baseret på torsk- og kullerfiskeri, har vanskeligheder i opbygningsfasen.

Udvalget anbefaler, at forslag til love og bekendtgørelser forelægges for strukturudvalget til vurdering, inden den politiske behandling.

Udvalget anbefaler, at der afholdes en konference primo august 1993 med deltagelse af myndigheder og organisationer indenfor fiskerisektoren, hvor strukturudvalgets anbefaling debateres.

9. Bemærkninger.

Felagið Snelluskip.

Den grundlæggende strid mellem trawl- og krogfiskeri berøres ikke, heller ikke erfaringen af, at disse fangstredskaber ikke kan fiske sammen. Disse to fangstredskaber anvendes til fiskeri efter samme fiskearter, i samme områder og i samme perioder f.eks. nord og vest for Færøerne om foråret.

Det mest rigtige i fremtiden ville være, at opdele fiskeriet i to hovedelementer. Krogfiskeri tæt på land og de større trawlere længere fra land. Det bliver meget problematisk for fartøjer med krogredskaber at sælge torsk- og kullerkvoter til de mindre trawlere. Deres overbevisning er, at et sådant salg kun giver dem en gevinst på kort sigt jvf. fig 3.1, og dertil kommer trawleren ind på deres område for at fiske.

Kvotesalget kommer til at sætte kile mellem langline og snelle, fordi kvotetildelingen (fig. 6.2) kun giver fartøjer med snelle mulighed for at købe sej fra trawlerne og dermed sendes trawlerne ind til linebådene for at fiske.

Mindre trawlere burde udgå af flåden for en periode (5 år), undtagen de små trawlere, der fisker indenfor 12 sømil (á landleiðini).

Kvoten for hjemmefiskerbåde o. 60 brt er alt for lille sammenlignet med trawlerne (400-700 HK).

Der bør gøres mere ud af at lukke gydeområderne for alt fiskeri. Dog skal både med snelle få tilladelse til at drive ind på alle lukkede områder, med en begrænset bifangstprocent.

Forslaget vedrørende lukkede områder, fremsat af Heini O. Heinesen, som lagtinget vedtog i foråret, iværksættes.

Føroya Skipara- og Navigatørfelag.

Herved meddeles, at det ikke har været muligt at behandle ovennævnte brev fra strukturudvalget dateret 28. juni 1993, og herved meddeles også, at FSN er enig med strukturudvalget om at anbefale, at en konference afholdes om denne sag i august 1993.

Til strukturudvalgets orientering vedlægges kopi af brev til fiskeriministeren dateret 27.05.93.

Felagið Ídnaðarskip.

Som repræsentant for Felagið Ídnaðarskip i Fiskeriráðet, meddeles herved, at når strukturudvalget anbefaler, at industrifiskeriet skal fortsætte på nuværende niveau, så må industrifiskeriet få samme fordele som andre fangstmetoder, med en driftsstøtte i nogle år frem. Hvis vi ikke får det, forsvinder industrifiskeriet.

Når små trawlere, der fisker indenfor 12 sømil (á landleiðini), og aldrig har fået støtte, nu får det, må der være god grund til også at yde støtte til industrifiskeriet. Begge fangstmetoder er underlagt særlige fiskerilicenser.

Notbåde får driftsstøtte/kg, industrifiskere får ikke noget, selv om vi lander samme vare til samme virksomhed.

Vi vil understrege, at hvis industrifiskeriet skal fortsætte, skal det være under samme vilkår som for andre.

Føroya Reiðarafelag.

Når udvalget på side 44 tilråder, at investeringsstøtten bevares efter gældene love, så er vi enige i, at investeringsstøtten og landstyrets hjemmel sammen med Lagtingets Financieringsudvalg til at omlægge støtte-, kurstabs- og særlån i fiskerfartøjer til rente- og afdragsfrie lån bevares.

På den anden side er vi ikke enige i, at investeringsstøtten er betinget af, at fisken landes på Færøerne, og kravet om at en del af fangsten skal sælges over auktion.

Føroya Fiskimannafelag.

Vi mener, at den vigtigste konklusion i redegørelsen er, at hele den nuværende flåde skal bevares på Færøerne. Men hvorvidt kvoter skal indføres for hvert skib eller/og hvorvidt vi skal have omsættelige kvoter, kan FF ikke tage stilling til på så kort varsel, som der er tale om her. Dette er et spørgsmål, der kræver nærmere behandling af alle parter indenfor fiskerierhvervet.

Et er dog at skrive, at vi skal beholde hele flåden, et andet er, hvordan dette skal gennemføres. Her mener vi, at det er nødvendigt med en målrettet indsats fra alle parter i samfundet. Og her skal understreges, at i denne sag har mandskabsforeningen gjort sit. Dette skete i overenskomstforhandlingerne i år, hvor den samlede hyredel blev betydeligt reduceret for at forbedre flådens lønsomhed, for at opfordre til fiskeri efter netop de alternative fiskearter, der er nævnt i redegørelsen.

De andre parter er først og fremmest bankerne og de politiske myndigheder. Med al den pengetilførsel, som bankerne har fået, hviler der et stort ansvar på dem at financiere nye fangstmuligheder. Men det største ansvar for at skabe forudsætninger for at komme i gang, må ligge hos de politiske myndigheder. Og her bør støtte komme ind i billedet igen. Denne støtte bør være en "igangsætterstøtte", der ydes under den forudsætning, at den kommer til at give "mere for mindre", dvs. kommer til at give et samfundsmæssigt nettobidrag. Vi mener, at det er nødvendigt at tage de første skridt med det samme, således at der kan komme gang i at skaffe flere arbejdspladser i forbindelse med fiskeri.

Her skal nævnes, at af fartøjer, der fisker traditionelle fiskearter, ligger en stor del af ferskfisklineflåden i øjeblikket. Dette mener vi ikke kun er uheldigt, men ligefrem en katastrofe. Dette medfører en delvis unødvendig arbejdsløshed både på land og til havs. Samtidig fisker vi ikke fiskebestande, som efter alt at dømme tåler en fangstindsats.

Forsøg viser, at lineskibe, der benytter hvirvelline og bøjede kroge (norsk redskab), har betydeligt bedre fiskeri end med almindelige redskaber. Her har mandskabsforeningen gjort sit ved at sætte en lavere hyreprocent for dette redskab. Der er meget der tyder på, at dette fiskeri ville være lønsomt, hvis lineskibene fik støtte til en sådan omlægning.

Vedrørende alternativt fiskeri er der ingen tvivl om, at her er der muligheder for at få mange flere arbejdspladser på land og til havs. Men der er bl.a. følgende forhindringer for at opnå det største udbytte:

1. Der er fiskearter, der kan fiskes i større mængder, men hvor problemet er markedsmulighederne, eksempelvis guldlaks, black scabbard fish og skolæst.
2. Så er der de fiskearter, hvor der er et marked, og hvor der muligvis er fangstmuligheder, der ikke er undersøgt fuldt ud, eksempelvis hellefisk, havtaske, krabbe osv.
3. Dertil er der fiskerimuligheder, hvor der er fisk og marked, og hvor det stadig er et økonomisk spørgsmål, hvorvidt fiskeriet er lønsomt.

På disse områder er der behov for en målrettet politik, hvor intet bør forbigåes for at få max. udbytte af de ressourcer, der findes. En sådan politik kommer utvivlsomt til at koste penge i første omgang. På den anden side kan man ikke regne med, at fiskerflåden kan omstruktureres uden omkostninger i første omgang, så det vi tænker på i denne forbindelse er derfor:

1. Det offentlige bør, i det omfang det er nødvendigt, støtte en markedsføringsindsats for alternativ produktion, således at projekter vedrørende større udnyttelse af potentielle muligheder fremskyndes.

2. Der bør gøres meget mere for at undersøge de muligheder, der er for alternative fangstmetoder. Der er ingen tvivl om, at der er afsat alt for

lidt til "praktiske fiskeriforsøg" på finansloven. Det bedste bevis for dette er, at landsstyret ikke "havde råd til" at yde støtte til forsøg vedr. garnfiskeri af hellefisk. Og netop disse forsøg har vist, at der måske er muligheder, som vi ikke har været opmærksomme på før.

Der er uden tvivl behov for flere undersøgelser, også for andre fiskearter. Og måske er der flere muligheder for garnfiskeri, end vi før har troet. Islændinge fisker både rødfisk og lange med garn. Der er også nogle, der mener, at orange roughy kan fiskes med garn. Og der kan derfor være muligheder for et lønsomt garnfiskeri, hvis det ikke er lønsomt for trawlere.

Vi mener også, at formelle omstændigheder ikke bør forhindre, at vi kan gennemføre de nødvendige undersøgelser, sådan som det er omtalt i "Dimmalætting" 25. juni, hvor det blev sagt, at "Ljósafelli" ikke fik tilladelse til forsøgsfiskeri efter black scabbard fish på den færøske side af fiskerigrænsen, mens de fiskede på Hattonbank. Vi bør udnytte alle muligheder for at få større viden om vores territorium, uden hensyn til, at dette kan være i strid med visse principper.

Vi bør også arbejde med at få flere fiskerimuligheder i udenlandsk farvand og i international zone. Her tænkes bl.a. på tunfiskeri. På trods af vores mislykkede forsøg på dette område, er der færingere, der tror på, at der er muligheder i dette, men at vi har grebet tingene forkert an. Der er forslag om, at nu, hvor vi har samarbejde med japanerne i forbindelse med blåhvilling, bør vi udvide dette samarbejde f.eks. således at nogle færingere kom ombord på japanske tunfiskeskibe til fiskeri i Atlanterhavet. På denne måde kunne vi lære, hvordan andre fisker tunfisk. Derved kunne vi måske få flere fiskerimuligheder.

3. Der burde også gennemføres økonomiske analyser af, hvilke alternative muligheder, der drifts- og samfundsmæssigt set, er lønsomme. Og det kan godt tænkes, at et fiskeri samfundsmæssigt set kan være rentabelt, på trods af at der må ydes offentlig støtte under en eller anden form, for at få startet et sådant fiskeri. F.eks. kunne man kalkulere, hvorvidt det samfundsmæssigt ville være rentabelt at yde offentlig "investeringsstøtte" for at udnytte alle muligheder for rejefiskeri ved Svalbard. Hvis dette var muligt, ville det bidrage med mange arbejdspladser på land og til havs.

Vores konklusion er, at det uden tvivl er muligt at bevare hele flåden, samtidig med, at der er en fornuftig udnyttelse af de almindelige fiskearter som torsk, kuller og sej. Men dette kræver en målrettet indsats, og desuden er det nødvendigt at gå i gang med det samme. Dette kunne f.eks. gøres ved, at arrangere et forum med deltagelse af f.eks. de arbejdsgrupper, der har arbejdet med alternative muligheder i forbindelse med redegørelsen fra strukturudvalget. Den opgave, der bør stilles dette forum er, at komme med forslag til, hvordan vi organiserer udnyttelsen af de muligheder, der ikke udnyttes fuldt ud i dag. Samtidig bør Fiskirannsóknarstovan få mulighed for at gennemføre de undersøgelser, der er nødvendige for, at vi skal få fuldt udbytte af alle fiskebestandene

ved Færøerne.

Der kunne knyttes mange kommentarer til det, der står i redegørelsen fra strukturudvalget. Her skal dog blot nævnes det, der står om hellefisk. Der står, at hellefisk ikke gyder ved Færøerne. Det kunne være interessant at få en redegørelse om, hvordan det stemmer overens med det, der står i lærebøgerne om, at hellefisk gyder om sommeren; og netop på det tidspunkt har trawlfangsten af hellefisk været størst.

Iøvrigt synes strukturudvalget at tvivle på, at garnfiskeri efter hellefisk på nye fangsområder, kan forøge den samlede fangst af hellefisk. Denne vurdering er ikke i overensstemmelse med vurderingen i oplægget fra arbejdsgruppen, som har behandlet denne fangstmulighed. Deres vurdering er dog fra før dette fiskeri påbegyndtes, men erfaringerne indtil nu har i hvertfald ikke fjernet grundlaget for deres vurdering af, at der her er temmelige gode muligheder for et nyt fiskeri.

Dánjal Jacobsen.

Som medlem af strukturudvalget vil jeg først bekræfte, at jeg er enig i redegørelsen.

Med hensyn til udvalgets anbefalingen af omsættelige kvoter, er det min vurdering, at der skal sættes nogle krav desangående.

Køberen skal være færing. Køberen skal have fiskerilicens, og for at undgå centralisering og samtidig gøre det mere interessant for yngre mennesker at tage ud at fiske, bør mindst 51% på købersiden være fiskere. Hvis kreditgivere, kommuner eller arbejdsmarkedsorganisationer af en eller anden årsag får rettigheden over en kvote, bør de ikke have udnyttelsesret, kun salgsret med endelig afhændelse, dvs. ikke tidsbegrænset salg.

